

MODÜL 8

“DEMOKRATİK VATANDAŞLIK VE İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ” ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ¹

Oturumun Hedefleri

Oturumun sonunda katılımcılar:

- Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Projesi içinde kendi rollerini anlamış,
- Genel öğretmen yeterliliklerini ve DVIHE öğretmen yeterlilikleri kavramış
- DVIHE öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için çözüm önerilerinin neler olabileceğini tartışmış olacaktırlar.

Eğitim İçin Gerekli Malzemeler

- Bilgisayar,
- Projeksiyon aleti,
- Öğretmen Yeterlilikleri sunumu,
- Oturuma ilişkin bilgi notu,

Demokratik öğrenmenin aktif, katılımcı yaklaşımlar vasıtasıyla geliştirilmesinde öğretmenlerin rolünün hayati önemde olduğu yaygın kabul görmektedir. Demokratik vatandaşlık eğitimi (DVE) ve insan hakları eğitiminin (İHE) başarısı önemli ölçüde *öğretmenlik mesleğine* bağlıdır.

Hiç kuşkusuz bundan dolayı yürütülen bu proje “Sınıfta demokrasi ve insan hakları kültürünün teşvik edilmesi için gerekli olan yeterlilikler, tüm branş öğretmenlerinin eğitimine ilişkin öğretim programına dâhil edilmelidir” perspektifini benimsemektedir.

“Yeterlilik” nedir?

Günümüzde öğretmenlerden gittikçe artan sayılarda yeni yeterlilikler istenmektedir ve bunlar sadece bireysel ya da kesin ve durağan değildir. Yeni yeterlilikler, okul ortamlarında tespit edilmiş olan yeni sosyal ve yerel toplum ihtiyaçlarının (çatışma yönetimi, kültürel yanıt verebilirlik, kültürler arası hassasiyet ve iletişim, küresel ve çoklu perspektifler ve rehberlik gibi) sonucunda ortaya çıkmıştır.

İlk defa yönetim alanında geliştirilmiş olan “yeterlilik”, “nitelik”, “kalifiye olma”, “vasıf” terimleri çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanılmakla birlikte “yeterlilik” terimi çok geniş bir anlam çeşitliliğine sahip olup “kabiliyet”, “istidat”, “yetenek”, “güç”, “etkililik” ve “beceri” terimleri ile ifade edilebilir. Yeterlilik, “dış çevrenin ortaya koyduğu özel gelişim amaçlarının başarılması ve önemli taleplerin karşılanmasına ilişkin şartlara sahip olan ya da elde eden” bireylere, sosyal gruplara ya da kurumlara atfedilebilir.

Bu metinde ise, temel yetenekler ile DVE/İHE’nin öğretilmesi hedefi doğrultusunda, sinerji

¹ Bu metin Avrupa Konseyinin “How all teachers can support citizenship and human rights education: a framework for the development of competences (2009)” yayınından özetlenmiştir.

içerisinde etkileşim kuran çok çeşitli kabiliyetleri kapsayan yeterliliklere ilişkin çok yönlü bir bakışı öngörülmektedir.

Genel olarak, yeterlilikleri konuları kapsayan bir yaklaşım olarak tanımlayabiliriz:

- Bilgi (gerekli olan şeyleri bilme);
- Tavrı ve davranışlar (neden ve bağlam içinde nasıl hareket ettiğimizin bilincinde olma);
- Yetenekler (değişime açık olma, motivasyonu hissetme);
- İşlemsel beceriler (neyi nasıl yapabileceğini bilme);
- Algısal beceriler (bilgi analizi, eleştirel düşünme ve eleştirel analiz);
- Deneyime dayalı beceriler (önceki bilgi, sosyal becerilere dayalı olarak nasıl tepkide bulunulması gerektiğini ve uyum gösterileceğini bilme);

Yeterlilikler kümesi

Öğretmenleri DVE/İHE'yi güvenle ve etkili bir şekilde öğretmelerinde güçlü kılacak toplam 15 Yeterlilik tespit edilmiştir. Bu 15 Yeterlilik, öğretmenlerin ve öğretmen eğitimcilerinin DVE/İHE uygulamalarında karşılaşılabilecekleri soru ve konulara denk gelen dört küme (A, B, C ve D) olarak gruplandırılmıştır. Ayrıntıya girmeden bu 4 küme ve 15 Yeterlilik;

Tablo 1

Dört küme ve bunların renk kodları

Küme adı	İlgili sorular
DVE/İHE bilgisi ve anlayışı	Ne yapabiliriz?
DVE/İHE'yi sınıfta ve okulda geliştiren eğitim ve öğretim faaliyetleri: planlama, sınıf yönetimi, öğretim ve değerlendirme	Bunu nasıl yapabiliriz?
DVE/İHE'yi ortaklıklar ve yerel topluluğun katılımı ile geliştiren eğitim ve öğretim faaliyetleri: uygulamada DVE/İHE	Bunu kimlerle yapabiliriz?
Katılımcı DVE/İHE yaklaşımlarının uygulanması ve değerlendirilmesi	Bunu daha iyi nasıl

Kümeler, pragmatik bir yaklaşımla tespit edilmiştir. Bunlar, öğretmenlerin ve öğretmen eğitimcilerinin, kendi mesleki ortamlarında DVE/İHE'yi uygularken kendilerine sorabilecekleri sorulara denk gelmektedir:

Tablo 2

Küme belirlenmesi ve ilgili sorular

Küme A: "DVE/İHE uygulamasına hazırlanmak için neler yapabiliriz?"
Küme B: "DVE/İHE'yi çalıştığım okulda nasıl uygulayabiliriz?"
Küme C: "Kimlerle birlikte gençlere yönelik aktif vatandaşlığı geliştirebiliriz?"
Küme D: "Yaptıklarımızı nasıl iyileştirebiliriz / ne gibi mesleki gelişime ihtiyaç var?"

Tablo 3*Küme ve yeterliliklere genel bakış*

Küme A DVE/İHE bilgisi ve anlayışı	Küme B Planlama, sınıf yönetimi, öğretim ve değerlendirme	Küme C Uygulamada DVE/İHE: ortaklıklar ve yerel topluluk katılımı	Küme D Katılımcı yaklaşımların uygulanması ve değerlendirilmesi
1 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE'nin hedef ve amaçları; değere yönelik bilgi, eyleme dayalı beceriler ve değişik merkezli yeterlilikler	5 no.lu Yeterlilik: Aktif öğrenme ve öğrenci katılımının önemli bir rol oynadığı kurumsal DVE/İHE bilgisi, becerileri, eğilimleri tavırları ve değerlerine ilişkin yaklaşım planlaması	10 no.lu Yeterlilik: Öğrencilerin, medya, istatistikler ve ICT tabanlı kaynaklar da dâhil olmak üzere, değişik kaynaklardan elde edilen bilgileri kullanarak, güncel siyasi, etik, sosyal ve kültürel konuları eleştirel bir şekilde analiz etmelerine imkân veren öğrenme ortamı	13 no.lu Yeterlilik: Öğrencilerin kendilerini etkileyen hususlarda ne derecede konuşabildiklerinin değerlendirilmesi ve öğrencilere karar verme süreçlerine katılma imkânlarının sağlanması
2 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE ile ilişkili kilit uluslararası çerçeveler ve ilkeler ve kilit DVE/İHE kavramları	6 no.lu Yeterlilik: Bilgi, beceri ve katılımı geliştirmek ve demokraside genç vatandaşların güçlenmesine katkıda bulunmak için DVE/İHE ilke ve uygulamalarının uzmanlık konular halinde (programlar arası DVE/İHE) birleştirilmesi	11 no.lu Yeterlilik: Öğrencilerin kendi yerel topluluklarında demokratik vatandaşlık konuları ile uğraşmaları için bazı imkânların planlanması ve uygulanmasına yönelik (aile, sivil toplum teşkilatları ile topluluk ve siyaset temsilcileri gibi) uygun ortaklar ile işbirliği	14 no.lu Yeterlilik: Gençlerden beklenen olumlu DVE/İHE değerleri, tavırlar ve eğilimlerde ve öğrencilerin planlamaya katılmalarının ve eğitim faaliyetlerini sahiplenmelerinin sağlandığı demokratik bir öğretim biçimi konusunda model oluşturulması
3 no.lu Yeterlilik: Siyasi ve hukuki, sosyal ve kültürel, ekonomik ve Avrupa ve küresel boyutları kapsayan DVE/İHE müfredatlarının içeriği	7 no.lu Yeterlilik: Açık uygulama kurallarının ve güven, açıklık ve karşılıklı saygıya dayalı sürdürülebilir bir atmosferin oluşturulması. Olumlu okul alışkanlıklarının temin edilebilmesi için sınıf ve davranış yönetiminin DVE/İHE ilkelerini tanıması.	12 no.lu Yeterlilik: Her tür ön yargı ve ayrımcılık ile mücadele etme ve ırkçılık karşıtlığını teşvik stratejileri	15 no.lu Yeterlilik: Öğretim yöntemleri ve öğrencilerin öğrenmelerinin incelenmesi, takip edilmesi ve değerlendirilmesi için imkân ve irade ve bu değerlendirmenin ileriye yönelik planlama ve mesleki geliştirmede bilgi olarak kullanılması
4 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE uygulamasının kapsamı, programlar-arası yaklaşımlar, okul kültürü ve yerel topluluk katılımı	8 no.lu Yeterlilik: Başta hassas, çekişmeli konular olmak üzere öğrencinin tartışma becerilerinin geliştirilmesi için, bütün sınıfın kaliteli bir biçimde sorgulama yapması da dâhil olmak üzere, bir öğretim stratejisi ve metodolojileri yelpazesi		
	9 no.lu Yeterlilik: Öğrencilerin DVE/İHE'ye ilişkin ilerleme ve başarılarını bildirmek ve kutlamak üzere, (öğrencilerin kendi kendilerini ve arkadaşlarını değerlendirmesi de dâhil olmak üzere) değerlendirmeye yönelik bir yaklaşım yelpazesinden yararlanma		

Küme A: DVE/İHE bilgisi ve anlayışı

Bu yeterlilik kümesi, DVE/İHE'nin konusunun tespit edilmesi ve öğretmenin bilgi temellerinin öğrencilere net bir yönlendirme anlayışıyla öğretebilecek biçimde hazırlanmasına ilişkindir. DVE/İHE'nin sınıfta, okulda ve daha geniş olarak da yerel toplulukta uygulanması için “ne yapabiliriz?” sorusuna denk gelir. Öğretmenler, aşağıdaki sorulardan bazılarını verilecek yanıtları tespit etmek isteyeceklerdir:

- Temel DVE/İHE bilgisi ve ilkelerini neler oluşturur? Ana kavramlar nelerdir?
- Öğretmenler DVE/İHE derslerini ve deneyimlerini planlarken ne gibi beceri, tavır ve eğilimleri geliştirmeyi amaçlıyorlar?
- Bir DVE/İHE müfredatının bileşenleri okul bağlamına en iyi uyacak şekilde, yönetilebilir unsurlara nasıl ayrılabilir?

Tüm öğretmenlerin aşağıdakilere yönelik sağlam bir bilgi ve anlayışa sahip olması ve bunları göstermesi gerekir:

1 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE amaç ve hedefleri

Gençleri güçlendiren ve sosyal adaleti ve demokratik özgürlüğü geliştiren değere-yönelik bilginin, eyleme dayalı becerilerin ve değişim merkezli yeterliliklerin güçlendirilmesini amaçlayan DVE/İHE'nin belirgin katkısının anlaşılması.

Tablo 4

1 no.lu Yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma) DVE/İHE, önemi ve hedef veya amaçlarına aşina değilsiniz. Vatandaşlık “okuryazarlıkları” yelpazesi ve okulların bunları nasıl geliştirebileceği konusunda az bilginiz var.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ DVE/İHE'nin özünü, amaç ve hedeflerini öğreniniz.▪ DVE/İHE'yi oluşturan değişik “okuryazarlıkları” zihninizde netleştiriniz.▪ Kendi öğretmenlik branşınız hakkında düşünün ve mesleki uygulamanızla DVE/İHE arasında bağlantılar bulunuz.▪ Dersinizi ve ilgili öğretim programını anlatırken ne gibi “okuryazarlık biçimlerinin” geliştirilebileceğini kararlaştırınız.▪ DVE/İHE'nin sınıf eğitimi kapsamında verilmesi konusunda yerel, ulusal ve Avrupalı meslektaşlarınızın iyi uygulamaları hakkındaki bilgileri araştırınız.▪ Değere-yönelik DVE/İHE bilgisi, eyleme dayalı DVE/İHE becerileri ve değişim merkezli DVE/İHE yeterliliklerine derslerinizde nasıl yer verebileceğinize ilişkin yöntemleri düşünmeye başlayınız.
---	---

Adım 2 (gelişme) Artık DVE/İHE'nin temel özelliklerine aşinasınız ve ulusal politikalar ve bunun eğitim sistemiyle nasıl geliştirilebileceğini teoride biliyorsunuz, ancak siz yine de DVE/İHE'ye dersleriniz kapsamında nadiren yer veriyorsunuz.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ Dersleriniz kapsamında DVE/İHE'ye yer verebileceğiniz bazı uygun konu alanları ve temalarını bulmak için öğretim programınızı inceleyiniz.▪ DVE/İHE'nin öğretim programınızdaki ve / veya konu alanınızdaki yerini ve durumunu geliştirmeye yönelik bazı kısa ve orta vadeli hedefler belirleyiniz.▪ Ders programınızdaki değere yönelik bilgiyi geliştirebileceğiniz, eyleme dayalı becerileri ileriye taşıyabileceğiniz ve değişim merkezli yeterliliklere yer verebileceğiniz uygun üniteleri tespit ediniz. DVE/İHE bilgisi, becerileri ve yeterliliklerini iletirmek için ne gibi eğitim ve öğretim yöntemlerini kullanacağınızı kararlaştırınız.▪ Birkaç DVE/İHE dersini planlayıp veriniz.
Adım 3 (bilgilerin oturması) Öğrencilerinize DVE/İHE'nin öğretmeye yönelik ders hazırlıklarınızı yaptınız ve DVE/İHE bilgisi ve gerekçesi açısından kendinize olan güveniniz gelişiyor. Ancak, karmaşık konular ve kavramların ele alınmasında ve riskli ve daha 'açık' öğretim yöntemlerini benimsemede kendinizi güvensiz hissediyorsunuz.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ DVE/İHE'ye öğretim programında yer verirken bu hususta öğrencilere karşı amaçlarınız ve hedefleriniz hususunda açık olunuz.▪ Her defasında geliştirmeyi amaçladığımız vatandaşlık "okuryazarlığımı" tespit ediniz.▪ Dersinizin etki derecesi konusunda geri bildirim planlaması yapınız (Örneğin, göreve özgü başarı ölçütlerini önceden açıklayınız)▪ Gerekğinde düzeltme yaparak, her bir dersten sonra öğrencilerin öğrenme seviyelerini analiz edip inceleyiniz▪ Değişik DVE/İHE "okur-yazarlıkları"nın ders programınıza dâhil edilip edilmediğini kontrol ediniz.
Adım 4 (ileri seviye) Kendi branşınız kapsamında DVE/İHE'nin öğretilmesine yönelik iyi kuramsal bilgi ve uygulama becerileri kazanmış durumdasınız. Öğrencilerin dersleriniz aracılığıyla değişik DVE/İHE "okur-yazarlıkları"nda nasıl geliştiklerini anlayabiliyorsunuz. Öğrencilerin vatandaşlık konusundaki başarılarını değerlendirebiliyorsunuz.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ Bu konudaki iyi uygulamalarınızı diğer dersleri veren meslektaşlarınızla paylaşınız.▪ Toplum içerisinde, amaçlarınızı geliştirmede ve öğrencilerinizle birlikte DVE/İHE projelerinin uygulanması için hazırlık yaparken size yardımcı olacak ortaklar bulunuz.▪ DVE/İHE'nin tüm okul sistemi kapsamında ve okul alışkanlıklarının bir parçası olarak geliştirilmesine yardımcı olunuz.

2 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE ile ilgili kilit uluslararası çerçeveler ve ilkeler

DVE/İHE'nin ilkeleri ve kilit kavramları konusunda uluslararası diyaloglar sonucu ortaya çıkan ve Birleşmiş Milletler sistemi, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından geliştirilen çerçeveler hakkında bilgi; bunların ulusal, yerel ve okul politikalarına uyarlanması ve öğretmenlerin sınıf içindeki ve sınıf dışındaki mesleki rolleri.

Tablo 5

2 no.lu Yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

DVE/İHE ilkeleri, politikaları ve uygulamalarının uluslararası bağlamına aşına değilsiniz. Aslında tüm bunlar nispeten bunalıcı, soyut ve tatsız konular gibi gözükmetedir. Uluslararası ve Avrupa kuruluşlarının bu husustaki özel rolleri hakkında kafanız karışık bir durumda. BM uygulamaları ve Avrupa sözleşmeleri sınıftaki günlük faaliyetlerinize uzak görünmektedir.

Şunları deneyiniz:

- Bu alanda, BM İnsan Hakları Beyannamesi, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi önde gelen uluslararası politika belgelerine ilişkin özetleri okuyarak bu konuya aşına olunuz. Önemli örtüşmeler bulunmaktadır. Bunlarda, bir eğitimci olarak sahip olduğunuz role ilişkin en önemli 10 ilkeyi tespit ediniz.
- Bilgi edinin ve mümkünse bu alanda eğitim alın.

Adım 2 (gelişme)

DVE/İHE konusunda uluslararası politika ve ilkelerin mevcut olduğunun bilincindediniz ve kuramsal olarak, bunların nasıl ulusal ve okul politikaları ile teşvik edilebileceğini biliyorsunuz ama yine de DVE/İHE'ye ders programınızda nadiren yer veriyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Ulusal ve yerel politika belirleyicilerinin, uluslararası seviyede paylaşılan DVE/İHE amaç ve değerlerini sizin özel bağlamınızda nasıl uyguladıklarını keşfedin. Bunu öğretim programı ve ders kitaplarında nasıl bir yere oturtabiliyorsunuz?
- Hak ve sorumluluklara ilişkin konuları araştırmak üzere kullanılabilir yaş-grubuna uygun bazı sınıf faaliyetleri belirleyiniz. Avrupa Konseyi ve UNICEF, birçok Avrupa Konseyi üye devletinde bu konuda bazı mükemmel eğitsel kaynaklar geliştirmiştir.
- DVE/İHE politika ve ilkelerini tasvir edebilecek filmleri ve / veya film fragmanlarını belirleyiniz.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

DVE/İHE bilgisi ve mantığı açısından kendinize olan güveniniz gelişmektedir. Ders programınız daha küresel bir boyut kazanmakta ve giderek daha uluslararası bir özellik göstermektedir. Bu alandaki insan hakları temelini anlıyorsunuz. Bununla birlikte, Avrupa boyutlu bir eğitim hususunda biraz da tereddütlüsünüz ve dersleriniz hala büyük ölçüde, sınıf odaklı sürüyor.

Şunları deneyiniz:

- Size öğrencilerin insan hakları ile ilgili konularla daha fazla ilgilenmelerini sağlamanızda yardımcı olacak harici ortak ve müttefikler arayınız - örneğin uluslararası kalkınma faaliyetlerinde bulunan STK'lar ya da Uluslararası Af Örgütü ve UNICEF gibi uluslararası kuruluşlar;
- Kardeş okul yaratma potansiyelini değerlendiriniz; bunun başarmanın yollarını araştırabilirsiniz ve AB üyesi ülkelerde, Comenius projesi vasıtasıyla finansman imkânlarını tespit ediniz.
- Bir yıl bir grubun ya da tüm okulun uluslararası bir Avrupa günü etkinliğine katılmasını sağlamanın yollarını arayınız (bu tür etkinlikler oldukça düzenli bir şekilde gerçekleşmektedir). Bu, değişik pratik ve katılımı sağlayıcı faaliyetler üstlenmek suretiyle, gençlerin değişik Avrupa kültürleri ve konularına ilişkin bilgilerini artırmalarında yardımcı olmaktadır (Örneğin, değişik sınıflar değişik ülkeleri araştırabilirler, sunum yapabilirler ve bir Avrupa Pazarını simgeleyen sergiler kurabilirler)

Adım 4 (ileri seviye)

Sınıftaki dersler vasıtasıyla ve uluslararası boyuta daha fazla bağlı kalmanız sayesinde, gençlerde köklü bir küresel vatandaşlık duygusu geliştirmeye başlıyorsunuz. DVE/İHE'ye ilişkin uluslararası politikalar konusundaki bilginiz, okulun gerçekten dışa açık bir kurum haline getirilmesinde etkili olmuştur. Dersleriniz aracılığıyla değişik DVE/İHE "okur-yazarlıkları"nda nasıl geliştiklerini anlayabiliyorsunuz. Öğrencilerin vatandaşlık konusundaki başarılarını değerlendirebiliyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Gençlerin uluslararası seviyede ortak projeler üstlenmelerine imkân veren uluslararası girişimlere katılınız. Çevrenizde amaçlarınızı gerçekleştirmede size yardım edebilecek ortaklar bulunuz.
- Tüm personeli ve okul müdürünü bu girişimlere dâhil ediniz.
- Avrupa ve küresel boyutla ilgili olduğu sürece okulunuzun öğretim programı kapsamında daha fazla uyum ve ilerleme sağlamaya yönelik çabalarınızı sürdürünüz. Temaları, yıldan yıla gittikçe artan bir şekilde daha çetin zorluk seviyelerine yükseltmenin yollarını düşününüz.

3 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE öğretim programları ya da çalışma programlarının içeriği

Şu dört birbirleriyle bağlantılı bileşene ilişkin bilgi içerir: Bunlar; siyasi ve hukuki boyut; toplumsal ve kültürel boyut; ekonomik boyut ve Avrupa ve küresel boyuttur. Öğretmenlerin aktif katılım için öğrencilerin vatandaşlık bilgilerini, becerilerini, tavırlarını, değerlerini ve eğilimlerini geliştirebilmeleri ve öğrenmenin bu değişik yönlerini birbirleriyle ilişkilendirebilmeleri gerekir.

Tablo 6

3 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

DVE/İHE'nin içeriği, ölçeği ve amacı konusunda sınırlı bir anlayışa sahipsiniz. DVE/İHE'ye ilişkin öğretim programı hazırlığı plansız ve parçalı bir niteliktedir. DVE/İHE'nin öğretim programındaki diğer konular ile sahip olabileceği olası bağlantıları anlamıyorsunuz. Eğitimde demokratik değerlere fazla önem vermiyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğretiminde daha fazla odaklanabilmek konusunda kendinizi rahat hissedebmeniz için, iyi bir DVE/İHE'nin biçimi ve hissettirdiği duyguyu anlamaya yönelik fırsatlar yaratınız. Alandaki iyi uygulamalara ilişkin bilgilerden faydalanarak, DVE/İHE "vizyonu" hakkında fikir edinmek için, okul dışındaki başarılı eğitimciler ya da uzmanlarla temasa geçiniz ya da diğer okulları ziyaret ediniz.
- Sağlam DVE/İHE konu bilgisine sahip olmadığınız ancak bazı yeni ders planları geliştirme imkânlarının bulunduğu bir alanı belirleyiniz. Bu planları diğer öğretmenlerle tartışınız. Daha deneyimli bir meslektaşın ilgili bir konuyu öğretmesini incelemek için organizasyon yapın. Dersi anlatın ve dersin başarısını analiz ediniz.
- İlk başta planlama yaparken şunu hatırla tutunuz: DVE/İHE geliştirme becerileri ve süreçleri, bilgi kadar önemlidir. Yaptığınız ders planlamasında öğrenme süreçlerine açık bir şekilde öncelik veriniz.

Adım 2 (gelişme)

Sınıfınızda/dersinizin kapsamında bazı DVE/İHE unsurlarını öğretmeye başladınız. Kendi eğitim materyallerinizi geliştirme yerine, basılı kaynak ve ders kitaplarını esas alma eğilimindedesiniz. Ama yine de oldukça önemli bilgi "açıklarınız" var; örneğin, siyasi konuları ve kavramları ele almakta tereddüt ediyorsunuz. Bir miktar eğitimden geçtiniz ancak kuramsal bilgileri uygulamaya koymanın ilk aşamalarındasınız.

Şunları deneyiniz:

- Kilit DVE/İHE konularını, sorularını ve kavramlarını örneklemek üzere dersin konusuna ilişkin gazete kupürlerini ya da haber alıntılarını derleyin. Ders bilgisi hakkındaki kendinize güveniniz artacak ve öğrenciler güncel materyali beğeneceklerdir.
- Kullanmakta olduğunuz ders kitabı kaynaklarını eleştirel biçimde inceleyiniz. Ne gibi unsurlar başarılı oluyor ve / veya öğrencilerin ilgisini çekiyor? STK'lar, hayır kurumları ya da alandaki dernekler tarafından hazırlanmış ve sizin kullanabileceğiniz başka kaliteli İnternet kaynakları mevcut mu? DVE/İHE eğitim faaliyetlerini nasıl anlamlı, hatırla kalıcı ve öğrencilerin ilgisini çekici bir hale getirebileceğinizi kendinize sorunuz.
- Demokrasi, eşitlik, özgürlük ya da hakkaniyet gibi temel bir DVE/İHE kavramını ele alıp öğrencilerin bu fikirlere ilişkin anlayışlarını derinleştirmelerine imkân veren bir ders ya da bir dizi ders planlayınız. Kavramı öğrencilerinizin ilgisini çeken bir konuya uygulayınız. Sizin gibi onlar da siyasi yapıları ya da kurumları "can sıkıcı" bulabilirler; öğrencilerin siyasi konularda aynı biçimde hissedip hissetmediklerini test ediniz.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Öğrettiğiniz konuda kendinize güveniniz var. Gittikçe daha az sayıdaki temada "açığınız" var. Rolünüzü, öğrencilere sadece DVE/İHE bilgi ve becerilerini değil değerlerini de aktaracak bir öğretmen olarak görmektesiniz. DVE/İHE programı, değişik konu alanları da dâhil olmak üzere, tüm okulu kapsayacak biçimde gelişmektedir.

Şunları deneyiniz:

- Planlı öğretim programıyla öğrencilerin DVE/İHE becerilerini nasıl güçlendirebileceğinizi dikkatli bir şekilde düşünün; örneğin, öğrencilerin araştırma becerilerinin kalitesi, gücü ve derinliğinin artırılması; ekip çalışması ya da işbirliğine dayalı öğrenmenin göz önünde tutulması; ya da öğrencilere fikirlerini daha karmaşık ve ikna edici yöntemlerle kanıtlamalarında yardım edilmesi
- Sadece konuların araştırmasında değil, aynı zamanda bilginin gittikçe daha etkin biçimlerde iletilmesi ve sunulmasında da, DVE/İHE'nin öğrenilmesinde bilgi iletişim teknolojilerinin daha iyi kullanılmasını sağlayın.
- Öğrenme faaliyetlerine ilişkin bilginizi nasıl DVE/İHE öğretim programına uygulayabileceğinizi düşününüz.

Adım 4 (ileri seviye)

Öğrencileri eğitimleri hakkında bilinçli tercih yapmaya yönlendirmenin değerini bilirsiniz. DVE/İHE, hem ders kapsamında hem de okul toplantılarında düzenli olarak tartışılır. Öğrencilerin DVE/İHE'nin değişik yönlerindeki yeterliliklerini geliştirmedeki beceriniz gittikçe artar.

Şunları deneyiniz:

- DVE/İHE'nin kilit bir tanımlama özelliğinin, öğrencileri gerçek konuları ele alma ve bir tür “değişim eylemi”ni savunma işlerine katabilme kapasitesi olduğunu kabul edin (*Bakınız: Yeterlilik 11*). İlgili ve kararlı yerel topluluk katılımını teşvik etmek için tek başına bir öğretmen olarak daha fazla çaba göstermenin yollarını arayın. Yerel topluluk ortakları sınıfınızda öğrencilerin DVE/İHE deneyimlerini nasıl güçlendirebilirler?
- Öğrencilerin DVE/İHE eğilimlerini ortaya çıkarmada sorgulama becerileriniz üzerinde odaklanmayı sürdürünüz. Öğretmenlerin karşılıklı birbirini değerlendirme desteğine ve sürekli mesleki gelişmeye yönelik potansiyel bir alan olarak, meslektaşlarınızdan ders verme performansınızı gözlemlenmelerini isteyiniz.
- Ortaya çıkardığınız iyi uygulamaları ülkenizdeki ya da dışarıdaki diğer okullarla paylaşınız; kardeş okul ilişkisi kurmayı düşününüz.

4 no.lu Yeterlilik: DVE/İHE uygulamasının değişik olası bağlamları

DVE / İHE'nin okuldaki ayrı bir ders, programlar arası yaklaşımın bir parçası; , tüm okul kültürünün temel bir bileşeni olarak algılanması ve yerel topluluk katılımının ve bağlantılarının merkez konumunun anlaşılması.

Tablo 7

4 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Değişik DVE/İHE uygulaması kapsamlarının bulunduğunu kabul etmiyorsunuz. Genel olarak kendinizi sınıf faaliyetlerinize ilişkin konularla sınırlandırıyorsunuz. Bu noktada, DVE/İHE'nin mevcut olduğunun ve bunun, geçmişte dersine girdiğiniz konuyla örtüştüğünün bilincindedesiniz.

Şunları deneyiniz:

- “Büyük tabloyu” görünüz. Okulunuzdaki öğrencilerin DVE/İHE hakkında nasıl deneyim kazandıklarını kendinize sorunuz. Kendi sınıfınız için, öğrencilerin değişik bağlamlar içinde DVE/İHE hakkında nasıl deneyim kazandıklarını gösteren, kesişen daireler içeren bir diyagram çiziniz. Bütün olarak okul kültürü oy verme, kulüplere katılım, “arkadaşlık sistemleri” ya da birbirlerine öğretme faaliyetlerini içerebilir.
- Öğrenciler halen öğretim programı çerçevesinde hangi deneyimleri ediniyorlar?
- Öğretim programı yerel topluluk konuları ve sorunları arasında nasıl ilişki kurmaktadır?

Adım 2 (gelişme)

DVE/İHE'nin, sınıf dışındaki konu ve etkinlikleri ele aldığı daha etkili olabileceğini kabul etmeye başlıyorsunuz. Uyguladığımız eğitimin kapsamına yerel topluluk boyutunu eklemenin faydalarını görebiliyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Verdiğiniz eğitimin DVE/İHE konusunun içeriğiyle bağlantı kurabildiği üç yöntemi tespit ediniz. Şimdi sayfa 66'daki olası “değişim eylemleri” listesini inceleyiniz. Seçilmiş olan DVE/İHE konusunda / bilgi alanında, kim faydalı bir yerel topluluk müttefiki olabilir?

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Geçmişte, DVE/İHE'ye ilişkin bir bütün olarak okul politikalarının ve alışkanlıklarının sizinle ilgisinin olduğunu gerçekten de pek düşünmediniz. Bu, kıdemli öğretmenlerin ve okul liderlerinin bir sorumluluğu olarak görülmektedir. Ancak, öğrencilere kendilerini etkileyen hususlarda daha fazla söz hakkı tanıyan okul yapısı değişikliklerinin giderek daha da farkına varıyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Okulda öğrencilerin kendilerini etkileyen konularda görüş belirtmelerine imkân veren yürürlükteki yapıları öğreniniz. Sınıfınızdaki öğrencilerin görüş ve fikirleri daha yüksek bir temsil seviyesine iletilme fırsatına hangi derecede sahip oluyor? Okulunuz dâhilinde daha demokratik bir kültürün desteklenmesi için bizzat yapabileceğiniz bir şeyin bulunup bulunmadığını kendinize sorunuz.
- Okul etkinliklerinin tümü ile öğrencilerin öğretim programı deneyimleri arasında daha kuvvetli ve uyumlu bağlantıların kurulup kurulamayacağını araştırmaya devam ediniz.

Adım 4 (ileri seviye)

Bir bütün olarak okul politikaları ve uygulamaları, sınıf ve öğretim programı olanakları ile yerel topluluk ortaklıkları arasında bağlantılar kurmak

Şunları deneyiniz:

- Okulunuzda, DVE/İHE eğitim ve öğretimi konusunda öğrenciler, öğretmenler ve velilerden oluşan kilit paydaşlardan düzenli bir şekilde geri bildirim alınmasını teşvik edici sistemlerin uygulanması önerisinde bulunun. BİT'in öğrenci becerilerini, iyi uygulamaların paylaşılmasını ve harici ortaklar ile iletişimi nasıl geliştirebileceğini düşününüz.
- Okulun "yerel topluluk" nosyonunu, birlikte çalışabileceğiniz Avrupalı ve küresel toplulukları da kucaklayabilecek biçimde genişletip genişletemeyeceğinizi araştırınız.

Küme B: DVE/İHE'nin sınıfta ve okulda gelişmesini sağlayan eğitim ve öğretim faaliyetleri

Bu yeterlilik kümesi, DVE/İHE yaklaşımlarının hem sınıfta hem de okulda uygulanmasına ilişkindir. "DVE/İHE'yi okulumuzda nasıl uygulayabiliriz?" sorusuna yanıt verir. Öğretmenler, aşağıdaki sorularda bazılarına verilecek yanıtları belirlemek isteyeceklerdir:

- Faaliyetlerimi öğrencileri derste aktif bir rol oynamaya teşvik edecek biçimde nasıl planlayacağım? DVE/İHE'ye değişik konuların içerisine katmada diğer öğretmenlerden hangileri ile işbirliği yapabilirim?
- Hangi değerler sınıf ortamında yönlendirici olacaktır ve bir öğrenenler topluluğu olarak nasıl birlikte çalışabiliriz?
- Çekişmeli konuları ele alırken kendimi nasıl rahat ve emin hissedeceğim?
- Kendi pratiğim içerisinde, öğrencilerin öğrendiklerini değerlendirmede kullanabileceğim iyi uygulamalar hangileridir?

5 No.lu Yeterlilik: yaklaşımların, yöntemlerin ve öğrenme imkânlarının planlanması

Aktif öğrenme ve öğrenci katılımının önemli bir rol oynadığı DVE / İHE bilgisi, becerileri, eğilimleri, tavırları ve değerlerini içinde barındıran yaklaşım, yöntem ve öğrenme imkânlarının planlanması.

Tablo 8

5 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Öğrenme faaliyetlerinin nasıl planlanacağı hususunda daha fazla bilgi ve desteğe ihtiyacınız olduğunu hissediyorsunuz. DVE/İHE konuları, becerileri, tavırları ve eğilimleriyle ilgili temel kavramlara ve derslere dâhil edilebilecek değerlere ilişkin ayrıntılı bir plana ihtiyacınız olduğunu hissediyorsunuz. Planlanma yapmak için uzun bir zamana ihtiyacınız var. Sivil toplum örgütleri ya da yerel topluluğa katılım için olumlu eğilimleri teşvik etmek üzere daha etkin öğretme stratejileri hakkında bazı bilgilere ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsunuz. Emin değilsiniz ve izlediğiniz uygulamalarda değişiklik yapmak için pedagojik nedenlere ihtiyacınız var. Öğrencilerin yeni öğrenme faaliyetlerine nasıl tepki vereceğini merak ediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Daha deneyimli öğretmenler ile konuşma fırsatları yaratınız. Daha deneyimli öğretmenlerin sınıflarında ya da okul genelinde yürütülen faaliyetlere ilişkin iyi örnekleri görmeye ve buradaki (amaç, konu, yaklaşım ve öğrenme stratejilerine ilişkin) planlamanın değerini anlamaya gereksiminiz var.
- Yapmış olduğunuz planlamanın öğrencileriniz için ne derece başarılı olduğuna ilişkin beklentilerinizi kafanızda tartınız. DVE/İHE'ye ilişkin bu yeni planlama faaliyeti sizi şahsen etkiledi mi?
- Diğer deneyimsiz öğretmenleri dinleyin ve onlara beklenti ve endişelerinizi anlatın.
- Planlama faaliyetinizin sizin daha fazla uzmanlığa ihtiyacınız olduğunu hissettiğiniz bir yönünü seçiniz. Örneğin, dersinizle ilgili görünen güncel siyasi ve toplumsal sorunları analiz etme ve derslerinizde bununla ilgili planlama ve uygulama yapma kabiliyetiniz. Bir meslektaşınızdan konu seçimini nasıl yaptığını ve öğrencilerin seviyesi ve yaşlarına uygun planlama kararlarını nasıl verdiğini öğrenin.

Adım 2 (gelişme)

DVE/İHE'nin bazı unsurlarını sınıfta öğretmeye başladınız. Planlamış olduğunuz faaliyetlerden elde ettiğiniz öğrenme sonuçlarının kalitesi hakkında endişelisiniz. Bir faaliyet planladınız ancak gerek faaliyet sırasında ve gerek faaliyet sonrasında kontrolü kaybettiğinizi hissettiniz. ve tartışmaları ve öğrencilerin katılımını yönetmede güçlük çektiniz.

Şunları deneyiniz:

- Sınıfta uyguladığınız sürecin sadece bir yönünü seçip analiz ediniz. Örneğin, sizinle öğrenciler ve öğrencilerin kendi aralarındaki iletişimi nasıl yönetiyorsunuz; daha deneyimli bir öğretmenden kurduğunuz iletişime ilişkin gözlemlerde bulunmasını isteyebilirsiniz. Daha sonra tutulan notları karşılaştırınız. .
- Öğrencilerin demokratik katılımı ve dersin amaçlarını hatırlatarak, iletişiminizi nasıl geliştirebileceğinizi düşününüz. Açık sorular sordunuz mu? Öğrencilere yeni ya da soyut kavramlara ilişkin bilgilerini açıklığa kavuşturmalarında yardımcı oldunuz mu? Konunun temelinde hangi DVE/İHE değerleri vardır?

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Öğrencinin ileriye yönelik yaşam değişiklikleri ve vatandaşlık yeterliliklerinin geliştirilmesiyle olan bağlantısına göre DVE/İHE için konu seçiminde kendinizden eminsiniz. Uyguladığınız iletişim stratejilerini öğrencilerin ilgilerine göre seçmede kendinizi emin hissediyorsunuz. Belli bir DVE/İHE konusuna ilişkin uygun öğretme süreçlerinin seçiminde kendinize güveniyorsunuz. Bu husustaki fikirlerinizi meslektaşlarınızla paylaşmak için sabırsızlanıyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Faaliyetlerinizi planlarken gizli kalmış varsayımlarınızı ve değerlerinizi düşününüz. Konu X'i neden seçtiniz? Tümünden gelim yerine neden tüme varımla öğrenme stratejisine uygulamada yer verdiniz? Öğrencilerinizin hatırı için mi, yoksa kendiniz için mi? Neden ikili çalışma yerine proje çalışmasını uygulamanıza dâhil ettiniz? Öğrencilerinizin öğrenme kapasitelerine ilişkin varsayımlarınız ve değerleriniz neler olmuştur?
- Öğrencilerin gözünden ve sınıfta meydana gelen olayların ışığında varsayımlarınızı tekrar değerlendiriniz.
- Fikirlerinizi meslektaşlarınızla ve velilerle paylaşınız.

Adım 4 (ileri seviye)

Topluma katılım için öğrencilerinizi bilgi, beceri ve değerler ile donatma konusunda bir öğretmen olarak sahip olduğunuz sorumluluğun bilincindedir. Bir rol modeli olarak işlevinizin bilincindedir. Faaliyetlerinizi branşlar arası ve tüm okulu kapsayan bir yaklaşım dâhilinde ortaklaşa planlamanız gerektiğini hissediyorsunuz. Öğrencilerinizin, küresel bir vatandaşlığı akıllarından çıkarmadan, yaşadıkları yerel topluluğa aktif katılımlarının değerini takdir ediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Bir öğretmen olarak sorumluluğunuz ile öğrencileriniz için planladıklarınız arasında uyumsuzluk olmamasına daima dikkat ediniz.
- Kendi planlamanızda ya da ortak planlamada öğrencileri ilgilendiren faaliyetler için planlama yapıp yapmadığınızı kontrol ediniz.
- Paydaşları ve partnerleri, potansiyel fayda sağlayıcı olmalarının yanı sıra, değerli katkı sağlayıcılar olarak görmek suretiyle ortaklaşa faaliyet planlaması yapınız; bir ortaklığın çok ötesinde, faaliyetleri planlarken ve kararlaştırırken sizin görev almanız gerçek bir “demokratik katılım”dır.

6 No.lu Yeterlilik: Öğretmenin DVE / İHE ilkeleri ve uygulamalarına dersinde yer vermesi

Bilgi, beceriler ve katılımın artırılması ve çoğulcu bir demokrasideki genç vatandaşların güçlendirilmesine katkıda bulunmak için DVE / İHE ilkeleri ve uygulamalarına uzmanlık konularında (programlar arası DVE / İHE) yer verilmesi.

Tablo 9**6 no.lu yeterliliğin akış şeması****Adım 1 (odaklanma)**

Bu ilkelerin ve uygulamaların neler olduğu konusunda da kendinizden emin değilsiniz. Belki DVE/İHE'yi kendi branşınıza karşı bir "tehdit" olarak algıyorsunuz. Bir öğretmen olarak görevinizi, ders programı, okul öğretim programı ve daha geniş anlamda ulusal yönergelere uyarak akademik bir misyon kapsamında ders vermek şeklinde görmektesiniz.

Şunları deneyiniz:

- DVE/İHE kavramları konusunda aşinalık kazanınız ve DVE/İHE ilke ve uygulamalarının neler olduğunu öğreniniz.
- Ortak zemin tespiti için öğretim programınızı inceleyip analiz ediniz ve içerik, beceri, kavram ve değerler açısından (olası) kesişme ve “buluşma noktalarını” tespit ediniz.
- Okulunuzda yurttaşlık bilgisi ve sosyal bilimler dersi veren meslektaşlarınız ile tartışmalara katılınız. DVE/İHE'ye ilişkin hususları doğal ve akıcı bir şekilde öğretim programının kapsamına sokan daha “birleşik” ve uyumlu bir yaklaşımın öğrencilere yönelik faydalarını düşününüz.

Adım 2 (gelişme)

Genel olarak, DVE/İHE kavramlarına ile bunlara ait ilkeler ve uygulamalara aşinasınız. DVE/İHE bilgisi, becerileri ve değerleri ile kendi ders programınız ve / veya okulun öğretim programı arasındaki örtüşmeleri tespit edebiliyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- DVE/İHE ilke ve uygulamalarına derslerinizde nasıl yer vereceğinizi planlayın: İçeriğe ait elverişli alanları ve konuları belirleyin.
- DVE/İHE'nin öğretilmesine ilişkin bilgi paylaşımında bulunmak üzere meslektaşlarınızla bir araya geliniz. Çabalarınızı birleştiriniz. Pratik anlamda, okul toplantıları takvimi çerçevesinde DVE/İHE konularını tartışmak üzere düzenli toplantılar planlayınız.
- Ders verirken, öğrencilerin konular arasındaki bütünlüğü anlamalarını sağlamaya çalışınız ve DVE/İHE öğretme sürecini

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Okulun öğretim programındaki DVE/İHE yaklaşımı konusunda açık ve net bir vizyon mevcut. Öğretmenler işbirliği içerisinde DVE/İHE ilke ve uygulamalarını planlayıp bunlara kendi derslerinde yer vermektedirler. DVE/İHE aynı zamanda okul yaşantısının de önemli bir parçası haline gelmiştir.

Şunları deneyiniz:

- Branşınızda, sınıf dışı ve okul dışı DVE/İHE faaliyetlerinin oranlarının nasıl artırılacağını araştırınız.
- Saha gezileri ve ziyaretlere yönelik imkânları araştırınız (örneğin müze, sergi, konsey /parlamento merkezlerine ve festivallere geziler)
- Derslerinize dışarıdan ziyaretçi davet ediniz.
- Öğrencileri sınıftaki ortaklarınız haline getiriniz. Onlarla amaçlarınızı paylaşarak planlama çalışmalarına katılmalarına şans tanıyınız. Onlardan geri bildirimlerini isteyiniz.

Adım 4 (ileri seviye)

DVE/İHE derslerinizin içerisinde, düzenli, doğal ve sürdürülebilir bir unsur olarak yerini almıştır. Öğrencilere, sınıfta (değişik öğrenme bağlamlarında) ortaya atılan konularda harekete geçme fırsatları verilir.

***Şunları deneyiniz:**

- Değişik öğretme ve öğrenme yöntemlerini deneyip uygulayınız.
- Kendi branşlarındaki mesleki gelişimlerinde DVE/İHE yaklaşımlarını yaygınlaştırmaları için meslektaşlarınıza yardımcı olunuz.
- Uygulamalarınızı zenginleştirmeyi sürdürünüz.
- Cevrenizden hedeflerinize yaklaşmada size yardım edecek ortaklar bulunuz.

7 No.lu Yeterlilik: olumlu okul özellikleri için temel kuralların saptanması

Güven, açıklık ve karşılıklı saygıdan oluşan sürdürülebilir bir ortama ilişkin açık temel kuralların tespiti. Sınıf ve davranış yönetiminde, amaçlı ve etkin öğrenmenin sağlanması için DVE / İHE ilkeleri kabul edilmektedir.

Tablo 10**7 no.lu yeterliliğin akış şeması****Adım 1 (odaklanma)**

Öğrenciler açıkça kızsalar ya da karşı gelseler bile, öğretmenler sınıflarında kendi koydukları kuralları uygularlar. Bu konuda tartışma ortamı ya çok azdır ya da hiç yoktur. Sorumluluklar vurgulanırken haklar en düşük seviyede tutulur. Kurallar sert bir biçimde uygulanır ve çeşitlilik, arka plan durumları ya da özel ihtiyaçlara yönelik ya çok az fırsat tanınır ya da hiç tanınmaz. Mutabık kalınmış ortak kuralların olmaması, açık ve saygılı sınıf tartışmalarını engeller.

Şunları deneyiniz:

- Okullardaki ve sınıflardaki istenmeyen davranışlara yol açan faktörlerden bazılarını ilişkin farkındalık düzeyinizi artırınız. Öğrencilere ve personele kendi davranışlarını daha iyi yönetmelerinde yardımcı olmak üzere, bu konuda okul camiasının bilinçliliğini artırmak ve gerek bireysel gerek grup seviyesinde strateji öğrenmek için dışarıdan bir uzmanın desteğini alarak tüm personel ya da tüm okula yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi için kulis yapınız.
- Öğrencilerle olumlu bireysel ilişki tesis etmek, öğrencilerin öğrenme konusundaki görüşlerini dinlemek ve onlara saygılı davranmak için gerekli adımları atınız.
- Olumlu pekiştirmeyi deneyiniz; örneğin, ödüle layık bir davranış gösterildiğinde, puanları bir potada biriktiriniz ve puan 15'e ulaştığında sınıfı ödüllendiriniz (etkinlik, oyun vs.).

Adım 2 (gelişme)

Sınıflarda kuralları belirleyip uygulayanlar öğretmenlerdir. Öğrencilere danışmak için biraz gayret gösterilir ancak verilen yanıt, belki de bu danışma girişimi samimi olarak algılanmadığı için, hayal kırıklığına yol açar. Öğrenciler seslerinin duyurulması için gerekli güçten yoksundurlar. Sınıf içi tartışma yapıldığı zaman da, karşısındakini dinleme ya da onun görüş açlarına saygıda eksiklik vardır.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencileri okul ve sınıf ortak kurallarının belirlenmesi çalışmalarına katınız. Sınıfta çeşitliliğin nasıl ele alınacağı (öğrenme biçimlerindeki çeşitlilik; kız ve erkek çocuklarının ihtiyaçları ve öğrenme biçimleri); ve sınıf-içi gereksinimler (örneğin lisan yeterlilik seviyeleri ve öğrenme özürleri ya da zorlukları) hususunda öğrencilerin görüşlerine başvurunuz
- Ön plandaki DVE/İHE ilkeleri ve dili: kurallar ve cezalara dayalı kelimelerle konuşmadan ziyade, “sorumluluklar”, “haklar”, “ortak zemin”, “karşılıklı saygı” ve “hoşgörü” gibi terimleri kullanınız.
- Yaptırıma başvurmak zorunda kaldığınızda, bu hususta açık, tutarlı ve ılımlı olunuz. Kişiyi değil de fiili eleştiriniz. Örneğin bireysel davranışın diğerleri ve grup üzerindeki sonuçlarını sorgulayarak, okuldaki olumlu havadan herkesin sorumlu olduğu hususunu vurgulayınız.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Bazı okul ve sınıf kuralları öğrenci temsilci organları ile görüşülür ve kararlaştırılır. Öğretmenler olumlu bir dil kullanırlar ve öğrencileri, öğretmen tehditlerinden ziyade öğrencilerin tercihlerini vurgulayarak kendi davranışları konusunda sorumluluk almaya yönlendirirler. Tartışma ve dinleme için gerekli ortam mevcuttur.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencileri kuralların belirlenmesi çalışmalarına doğrudan katınız. Okul konseyinin (ve ilgili yıl / sınıf konseylerinin) sınıf ortak kurallarının tespit edilmesindeki rolüne saygı gösteriniz. Deneyimler göstermektedir ki, öğrenciler gerçekçi ve uyulması kolay kuralları daha kolay kabul edeceklerdir; sınıfın havası da onları için önemlidir.
- Yaşı büyük öğrencilere belli görevler veriniz ve onlardan beklediğiniz sorumluluk derecesini açıkça ifade ediniz. Küçük öğrencilerin büyük öğrencilerle eşleştirilmesi DVE/İHE değerlerinin hayata geçirilmesinde etkilidir.
- Başkalarını tehdit etme ve Vandalizm ve okulun, nasıl daha iyi, daha destekleyici ve güvenli bir öğretim mekânı haline getirilebileceği gibi konularda öğrencilerin görüşlerini alınız.

Adım 4 (ileri seviye)

Okul / sınıf davranış kuralları, okul ve öğrenci konseyleri ile karşılıklı danışma ve görüşme yolu ile belirlenir. Tüm sesler eksiksiz duyulur. Öğrenciler, sınıf davranış kurallarının uygulanmasında ve yürütülmesinde sorumlu vatandaşlar olarak üzerlerine düşen görevi yerine getirirler. Okul camiası fertleri arasında gerçek bir kültürler arası hava mevcuttur ve “onlar ve biz” tavrı yoktur. Sınıflar, bir gayeye yönelik, canlı öğrenme mekânlarıdır.

Şunları deneyiniz:

- Sınıf kurallarının öğrenciler ve personel tarafından düzenli olarak gözden geçirilip değiştirilmesine yönelik gerekli imkânları sağlayınız.
- Öğrencilere özgürlüklerini genişletmede sorumluluk almaları konusunda güveninizi sürdürünüz; yani, öğrencilerin daha fazla sorumluluk almaları paralelinde daha fazla hak elde ettikleri bir ortam geliştiriniz.
- DVE/İHE tartışmasının, etkileşimin ve diğerlerinin görüşlerine gösterilen saygının kalitesine tanık olmak üzere sınıfınıza ziyaretçi davet ediniz.
- Becerilerinizi geliştirmek üzere meslektaşlarınızla çalışmaya devam ediniz.

8 No.lu Yeterlilik: Öğrencilerin tartışma becerilerine yardımcı bir dizi stratejinin geliştirilmesi

Özellikle hassas, çekişmeli konularda öğrencinin tartışma becerilerine yardımcı olmak üzere - bütün sınıfça yapılacak kaliteli bir sorgulama da dâhil, bir dizi eğitim stratejisi ve metodolojisi.

Tablo 11

8 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Çekişmeli konuları ele almada kendinize güveniniz yok. Temel stratejiniz, sakınmak. Bazı konuların, ele alınamayacak kadar sıcak olduğunu hissediyorsunuz. Öğrencilerin sınıf yönetimine katılımlarında güçlü ve birbirleriyle çatışan fikirler ortaya koymalarından endişe duyuyorsunuz. Velilerin sınıftaki tartışma konularının seçimine göstereceği tepkiden çekiniyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Çekişmeli / hassas bir konuya ilişkin tartışmayı düzenleyen daha deneyimli bir öğretmeni gözlemleyerek perspektifinizi genişletiniz.
- Konu bilgisi hakkında kendine güvendiğiniz bir alanda yukarıda önerilen yapıyı / kontrol listesini takip ederek bir ders veriniz.
- Dersin etki derecesini değerlendiriniz.
- Çekişmeli konuların öğretilmesi ve önyargıdan kaçınmaya ilişkin olası üç yaklaşım hakkında bilgi edininiz.
- Çekişmeli konuları tartışmanın neden önemli olduğunu anlamanız ve bunu açıklamada kendinize güven duymanız için bu belgede önerilen metinleri okuyunuz.

Adım 2 (gelişme)

Bazı konuların tartışma yaratıcı mahiyetinin bilincindediniz ve bunları öğretim programına ve ders planına dâhil etmeye başladınız. Dersinizde önyargıdan kaçınma hususunda bilinçlisiniz. Hala bazı konular sizin için “ele alınamayacak” nitelikte.

Şunları deneyiniz:

- Geliştirilmesi ve uygulanması gereken diğer öğrenci tartışma becerilerini düşünmeye başlayınız. Yukarıda önerilen stratejilerin bazılarını deneyiniz. Bazı çağdaş ve çekişmeli DVE/İHE konularını doğal bir şekilde normal eğitim konunuza dâhil etmeye yönelik imkânları düşününüz ve öğretim programındaki planınızı gözden geçirmeye başlayınız.
- Kaliteli dış kaynaklardan yararlanarak bu alanda biraz özel eğitim alınız.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Tartışmalı ve hassas konuların ele alınmasıyla ilgili biraz eğitim aldınız. Öğrencilere tartışma becerilerini geliştirmelerinde yardımcı olmak üzere bilinçli olarak bazı stratejiler uyguluyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Çelişkili konulara yönelik öğrenci tartışmalarını biçimlendirmede çeşitliliğe gidiniz.
- Tüm personeli işbirliği metodolojileri ve grup dinamiği konusunda eğitime fırsatları arayınız.
- Soru sorma becerilerinizi geliştirmeye odaklanınız; kilit DVE/İHE kavramları hakkında daha yüksek düzeyli düşünmeyi teşvik edebilecek etkili DVE/İHE soruları repertuarından yararlanınız.
- Öğrencilerin kendiliklerinden ortaya attıkları ve öğrenmeye ilişkin imkânlar yaratan konulara yanıt vermenin yollarını düşününüz; sorulara başka bir soruyla yanıt veriniz ve öğrencileri kendi tartışma sorularını hazırlamaya teşvik ediniz.

Adım 4 (ileri seviye)

Çekişmeli konular DVE/İHE öğretim programının odak noktası olarak görülmektedir. Öğrencileri konuları araştırmaya ve verdikleri yanıtta bir denge kurmaya teşvik ediyorsunuz. Kaliteli soru sormanın bu işin merkezindeki önemli bir konu olduğunu anlıyorsunuz ve öğrencilere soru sorarak yüksek kaliteli DVE/İHE düşüncesini teşvik ediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Başarılı uygulamalarınızı diğer öğretmenlerle ve ilgili alanlarla paylaşınız. Bu kapasitenizi okul içi öğretmenler arası eğitim ile geliştiriniz; personel / okul toplantıları bu hususta size fırsatlar sunar. Sahip olduğunuz öğretim becerilerini okulunuzun geliştirmeye çalıştığı yeni öğretim programı alanlarına uygulayınız (örneğin yerel topluluk uyumunun geliştirilmesi ya da ihtilaf çözümüleme konusu)
- Okul camiası içinde hali hazırda sorun oluşturan konuları tespit ediniz; örneğin ırkçılık, zorbalık, taciz, “elle şakalaşmalar” ve mobil teknolojinin (cep telefonu vs.nin) kişiye özel /etik kullanımı
- Amaçlarınızı geliştirmede yardımcı olmak üzere yerel topluluktan kendinize ortaklar bulunuz.

9 No.lu Yeterlilik: Değerlendirmeye ilişkin bir dizi yaklaşımın kullanılması

Öğrencilerin DVE/İHE’ye ilişkin ilerleme ve başarılarını bildirmek ve kutlamak amacıyla, öğrencilerin kendileri ve arkadaşları için yaptıkları değerlendirmelerin kullanılması.

Tablo 12

9 no.lu yeterliliğin akış şeması

<p>Adım 1 (odaklanma)</p> <p>Öğrencilerin DVE çalışmasını nadiren değerlendiriyorsunuz ya da böyle bir değerlendirmeyi keyfi bir şekilde yapıyorsunuz. DVE'nin okulunuzda her hangi bir tanımlaması ve / veya profili bulunmadığı için, öğrencilere başarıları ve ilerlemeleri hakkında geri bildirim sağlanması neredeyse imkânsız. Bazı DVE içeriğine sahip olan dersler in ise öğrenme amaçları muğlak.</p>	<p>Şunları deneyiniz:</p> <ul style="list-style-type: none">Planlamanızın amaçlarını onların DVE bilgisi, becerileri ya da katılımı açısından tanımlayınız. Ders amaçlarınızı keskinleştiriniz. Dersten önce DVE öğrenim hedeflerini öğrencilerle paylaşınız. Öğrencilere, DVE konuları ve projeleri üzerindeki çalışmalarının başarısı için, ölçütleri anlamalarında yardımcı olunuz.Derslerinizde, öğrencilerinize DVE konusunda öğrendiklerini düşünme süresi tanıyınız. Öğrencilerinizi derslerle birlikte öğrendikleri DVE becerileri ve süreçlerini açıklamaya teşvik ediniz; örneğin her bir faaliyetten sonra ve bir dersin sonunda kısa toplantılar yapılması.
<p>Adım 2 (gelişme)</p> <p>DVE çalışmasına yönelik biraz değerlendirme mevcut olsa da, temelde özet niteliğindedir ve kavrama alıştırmaları ve testleri vasıtasıyla bilgi boyutları üzerinde odaklanmaktadır. DVE hedeflerine net biçimde odaklı bazı dersler planlanmaktadır. Zaman içindeki ilerlemeyi değerlendirici hangi bir mekanizma mevcut değildir. Öğrencilerin aktif vatandaşlığı ve katılımı değerlendirilmemektedir.</p>	<p>Şunları deneyiniz:</p> <ul style="list-style-type: none">Öğrencilerin EDÇ çalışmalarını değerlendirmede kullandığınız yöntemlerin çeşitliliğini artırınız; yani, sadece sınavlara dayalı olmamalı. Aynı zamanda, gösteri hazırlanması, PowerPoint sunumları yapılması, işbirliği projeleri, değişik dinleyici kitlelerine yönelik ikna konuşmaları vs.Başarıyı takdir edebilmek ve ileriye yönelik öğrenmeyi planlayabilmek için, öğrencilerin DVE bağlamlarındaki çalışmalarının kanıtlarını klasör ve portföyler halinde toplamanın yollarını arayınız.Bir DVE çalışma ünitesi ya da projesinin sonunda, kendi kendini değerlendirme ve / veya arkadaşını değerlendirmenin değişik biçimlerini deneyiniz. Öğrenciler DVE'nin hangi konularında kendilerinin iyi olduklarını ve öğrendiklerini düşünüyorlar? Başka bir seferde, çalışmalarını nasıl geliştirebilirler?
<p>Adım 3 (bilgilerin oturması)</p> <p>Tüm öğretmenler tarafından kullanılan DVE konularındaki ilerlemenin değerlendirilmesi ve kayıt altına alınmasına ilişkin tüm okulu kapsayan bir yaklaşım bulunmaktadır. Öğrencinin kendi kendisini ve diğer bir öğrenciyi değerlendirmesi de dâhil olmak üzere, bazı değişik değerlendirme stratejilerini denemeye başladınız. Öğrenciler, kendi DVE çalışmaları ve / veya ilerlemeleri hususunda sizden geri bildirim almaktadır.</p>	<p>Şunları deneyiniz:</p> <ul style="list-style-type: none">Çeşitlendirilmiş kendi kendini ve arkadaşını değerlendirme denemesi. (ifade bankaları, yol göstermeli inceleme vs.).Daha dostane türleri benimsemek üzere geleneksel değerlendirme sistemlerini terk ediniz (güven telkin edici “trafik işaretleri”, gülen ya da asık yüz ifadeleri ve “iki yıldız ve bir dilek” işareti gibi - yani öğrencilerin çalışmasının iki belli unsurunun övülmesi ve ilerideki derslere yönelik belirli yapıcı eleştiriyi içeren bir alan)Okulun değişik branşları içerisinde nasıl bir DVE öğretildiğinin anlaşılması için programlar arası “yol haritası çıkarılmasını” teşvik ediniz. Öğrencilerin DVE/İHE derslerinin nasıl değerlendirildiği hususunu meslektaşlarına konuşunuz. Okulda işbirliği düşüncesini harekete geçirmeye çalışınız.

Adım 4 (ileri seviye)

Ders planları, çok iyi tanımlanmış DVE öğrenme sonuçlarına sahip. Değerlendirme öğrencileri sürece tamamen dâhil etmektedir ve bu kapsamda, öğrenci başarıları tespit ve takdir edilmektedir. Öğrencilerin DVE'ye ilişkin çalışmaları, "formatif bir şekilde" değerlendirilir, böylelikle var olan DVE bilgileri üzerinde, daha sonraki çalışma ya da projelerdeki becerilerini ve katılımlarını geliştirebilirler. Artık, DVE değerlendirmesi sürecinin öğrenciler tarafından en sonunda nasıl sahiplenileceğini anlıyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerin farklı öğrenme biçimlerine ilişkin araştırma bilgilerinizi artırınız. Bundan edindiğiniz bazı fikirleri, uyguladığınız DVE kendi kendini değerlendirme faaliyetlerine ekleyiniz (örneğin dil ve kelime kullanımı; kalıplar ve mantık; resimlerin kişi hayalinde canlandırılması; konuları derinlemesine düşünme konusunda kinestetik yaklaşımlar; duygusal olarak ya da diyagram biçiminde; düşünce odaklı ve duyumsal)
- Öğrencileri, Öğrenme sonuçlarına uyarlanmış değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi çalışmalarına katınız.
- Öğrencilerin, gözden geçirilmiş DVE çalışmalarını yeniden kaleme almalarını / geliştirmelerini sağlayınız ve onlara geliştirme stratejilerini anlatınız.
- Yenilikçi değerlendirme stratejileri konusunda meslektaşlarınızla birlikte birbirini değerlendirme eğitimi düzenleyiniz.

Küme C: Ortaklıklar ve yerel topluluğun katılımı ile DVE/İHE'nin geliştirilmesini sağlayan öğretme ve öğrenme faaliyetleri

Bu yeterlilikler kümesi, DVE/İHE eğitiminin sınıf dışına taşınmasını gerektirir. Şu soruya cevap verir: "Bunu kimlerle başarabiliriz?" Eğer eylem hakkında bilgilendirme yoksa gençlerin DVE/İHE eyleminin etkili olması pek muhtemel değildir. Bu nedenle, bu kümenin esas soruları şunlardır:

- Hangi bilgi-işleme yetenekleri ve eleştirel düşünme biçimleri aktif katılım için anahtar nitelikli ön koşullardır?
- Değişim için eyleme geçmek isteyen gençlere en uygun aktif vatandaşlık proje türleri nelerdir? Öğretmenler, gençlerin kendilerini ilgilendiren konularda kampanya düzenlemelerini kolaylaştırmak amacıyla, dışarıdan ortaklarla nasıl çalışabilirler?
- Önyargı, ayrımcılık ve ırkçılık karşıtlığı gibi konular etrafında, neden ve nasıl proje tasarlarız?
- Bu yeterlilikler, 8 no.lu Yeterlilik ile yakından bağlantılıdır çünkü bu yetenek, öğrencileri değişim için eyleme geçmeye sevk eder, bu nedenle de bazen çekişmeli konuları ele alır ve öğretme işinin merkezi bir süreci olarak soru sormayı gerektirir:
- Nasıl bir toplumda yaşıyoruz?
- Gelecekte nasıl bir toplumda ve dünyada yaşamak istiyoruz?
- Bazı şeyleri değiştirmek ve içinde yaşadığımız dünyada fark yaratmak için ben ve diğerleri neler yapabiliriz?

10 No.lu Yeterlilik: çeşitli kaynakların kullanımını teşvik eden öğrenme ortamı

Öğrencilerin, medya, istatistikler ve ICT tabanlı kaynaklar da dâhil olmak üzere, değişik kaynaklardan gelen bilgileri kullanarak, güncel siyasi, etik, sosyal ve kültürel konuları, sorunları ya da olayları eleştirel bir şekilde analiz etmelerine imkân veren öğrenme ortamı

Tablo 13

10 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Değişik iletişim araçlarının, istatistiklerin ve BİT'in, nasıl bir kaynak, yöntem ve konu olarak öğretim sisteminizin bir parçası olabileceğini düşünmüş değilsiniz. Bu kaynakların öğretim sisteminizi nasıl zenginleştirebileceğini ve DVE/İHE içerik ve metodolojisinin öğretim sisteminize dâhil edilmesinde yardımcı olabileceğini pek dikkate almadınız. Derslerinizde medya, istatistikler ve BİT'ten yararlanma hususunda kendinizi hazırlıksız hissediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- İşe, müfredatınızı destekleyen uygun medya, istatistik ve ICT kaynakları (gazete, dergi, bülten, rapor, yayın, web sitesi vs.) arayıp bularak başlayınız.
- Gerekliyse eğitim imkânlarını da araştırmak suretiyle, söz konusu kaynakları derslerinizde kullanma yöntemleri konusunda kendinize güveniniz tam olmalıdır.
- Meslektaşlarınıza danışarak yeni fikirler edininiz.
- Saptadığınız kaynakları analiz ediniz. Bunlar sizin öğretim programınıza ne kadar uyuyorlar? Öğrencilerin güncel konulara yönelik araştırma ve analitik becerilerinin geliştirilmesinde ne kadar yardımcı olabilirler?

Adım 2 (gelişme)

Medya, istatistikler ve BİT'in sınıfta anlattığınız derse nasıl katkıda bulunabileceğinin bilincindediniz. Bazı ilgili içeriği tespit edip bunlara ilişkin faaliyetleri sınıfta ders kapsamında planlıyorsunuz. Ancak bu sınırlı bir çabadır ve siz, öğrencilerin analitik ve araştırma becerilerinin geliştirilmesinde öğretiminizin ne kadar etkili olduğundan emin değilsiniz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerin EDC çalışmalarını değerlendirmede kullandığımız yöntemlerin çeşitliliğini artırınız; yani, sadece sınavlara dayalı olmamalı. Aynı zamanda, gösteri hazırlanması, PowerPoint sunumları yapılması, işbirliği projeleri, değişik dinleyici kitlelerine yönelik ikna konuşmaları vs.
- Başarıyı takdir edebilmek ve ileriye yönelik öğrenmeyi planlayabilmek için, öğrencilerin DVE bağlamlarındaki çalışmalarının kanıtlarını klasör ve portföyler halinde toplamanın yollarını arayınız.
- Bir DVE çalışma ünitesi ya da projesinin sonunda, kendi kendini değerlendirme ve / veya arkadaşını değerlendirmenin değişik biçimlerini deneyiniz. Öğrenciler DVE'nin hangi konularında kendilerinin iyi olduklarını ve öğrendiklerini düşünüyorlar? Başka bir seferde, çalışmalarını nasıl geliştirebilirler?

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Medya, istatistikler ve BİT'i sınıf öğretiminizde kullanmak ve DVE/İHE ile bağlantısını kurmak üzere sistematik bir yol geliştirdiniz. Bazen öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesinin ön plana çıkarılmasında üstü örtülü biçimde bile olsa, bunları sıklıkla kullanıyorsunuz. Ancak DVE/İHE bağlantıları yine de "derin öğrenmeden" ziyade konu içeriğine ilişkin bir tesadüfî temsil edebilmektedir.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilere, derslerinde medya, istatistik ve ICT kullanımının planlanmasında daha bağımsız bir rol veriniz. Öğrencilerin katılımını ve ilgilerini azami seviyeye çıkarmak için, öğrencilerin ilgisini çeken konulara öğretiminizde yer vermeye çalışınız.
- Meslektaşlarınızla işbirliği yapınız. Onları, DVE/İHE amaç ve gayelerinin başarılması ve demokratik, tüm okulu kapsayan yaklaşımın desteklenmesi için değişik branş öğretmenleri arasında ekip çalışması geliştirmeye teşvik ediniz.
- Derslerinizin etkileri hususunda daima geri bildirim toplayınız (öğrencinin kendini veya arkadaşını değerlendirmesi yöntemiyle olabilir)

Adım 4 (ileri seviye)

Sınıf öğretiminizde medya, istatistik ve BİT'in kullanılması ve DVE/İHE konuları ile açık bağlantılar kurulması, artık mesleki performansınızın doğal ve sürdürülebilir bir parçası haline gelmiştir.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinizin medya ve ICT kullanıcılarından bilgi yaratıcıları ve üreticilerine dönüşmelerini sağlayınız.
- Argümanlarını destekleyici bilgi ve cephane ile donatarak, öğrencileri kendilerini ilgilendiren bir konudaki savunma ve ikna becerilerini geliştirmeye teşvik ediniz.
- Bilgi ve becerilerinizi meslektaşlarınızla paylaşınız.

11 No.lu Yeterlilik: uygun yerel topluluk ortaklıkları çerçevesinde işbirliği çalışması

Öğrencilerin kendi yerel topluluklarında demokratik vatandaşlık konuları ile uğraşmaları için bazı imkânların planlanması ve uygulanması amacıyla (yerel topluluk kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ya da temsilcileri gibi) uygun ortaklar ile işbirliği çalışması.

Tablo 15

11 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma) Öğretim programı faaliyetlerinin desteklenmesinde yerel topluluk ortaklarından yetersiz bir şekilde yararlanılır ya da hiç yararlanılmaz. Ziyaretçilerden bireysel bazda geçici olarak yararlanılır. Veliler ve yerel topluluk genelde okulun DVE/İHE konusundaki yaklaşımdan habersizdir Okul ise, okul web sitesinde yerel topluluğun erişebileceği bir DVE/İHE sayfası oluşturmayı akıl etmemiştir.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ Başlangıç olarak Okulunuzda öğrencilerle çalışmaya istekli olabilecek bazı ortaklar arayınız (örneğin STK'lar ya da baskı grupları ile bağlantıları olan veliler, eğitim çalışması yapan yerel kuruluşların temsilcileri ve yerel meclis üyeleri)▪ Bir “değişim eylemi” içeren ve / veya öğrencileri kendilerini ilgilendiren bir konuda “farklılık yaratmaya” teşvik eden bir ya da iki öğretim programı projesi geliştiriniz. Sonuçları değerlendiriniz.▪ Okul dışı ziyaretçilerden daha etkin bir şekilde yararlanılması hususunda okul politikası kuralları oluşturmaya çalışınız.
Adım 2 (gelişme) Sınıf faaliyetlerinin desteklenmesi için yerel ve ulusal kuruluşlardan bir miktar yararlanılır. DVE/İHE faaliyetlerinin desteklenmesinde yerel topluluk temsilcilerinden bir miktar yararlanılır. Velilere ve daha geniş yerel topluluğa hitap eden okul haber bültenlerinde DVE/İHE'ye yer verilir. Okulun, DVE/İHE'ye ilişkin bir sayfanın olduğu bir web sitesi vardır.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ Örneğin ortak bir vizyon kararlaştırarak ve yıllık hedefler belirleyerek, belli yerel topluluk grupları ya da STK'lar bünyesinde DVE/İHE projelerini destekleyen ortaklıklar geliştirmeye çalışınız.▪ Yerel topluluğu ilgilendiren sorun alanlarını belirlemek üzere öğrencilerin velileri ile konuşunuz ve sonra da araştırmanızı bu konuyla ilgilenecek ilgili ortaklara yönlendiriniz.▪ Meslektaşlar ile çalışarak, DVE/İHE konuları ve olanakları hususunda harici yerel topluluk ortakları ile okulun katılımının kapsam ve ölçüsünü belirlemeye çalışınız.▪ Yerel topluluk ziyaretçileri ya da STK ziyaretçilerini bilgilendirme çalışmalarını, harici ortakların katılımının öğrenciler tarafından bir defaya mahsus bir etkinlik olarak değil de, öğrenme sürecinin kalıcı bir parçası olarak görülmesini sağlayacak biçimde geliştiriniz.
Adım 3 (bilgilerin oturması) Yerel topluluk kaynaklarının tespit edilmesi / incelenmesi, DVE/İHE faaliyetleri için planlama desteği sağlar. Yerel topluluk ortaklarına rolleri hakkında açık biçimde yol gösterilir. Faaliyetlere ilişkin iletişim sürmektedir. Proje sonuçları ve öğrenci başarıları bir web sitesinde (gerekirse tercümesi ile birlikte) yayınlanır ve özel etkinliklerde (örneğin veli – öğretmen toplantılarında) velilere sunulur.	Şunları deneyiniz: <ul style="list-style-type: none">▪ DVE/İHE'nin var olduğu gerçeğini duyuracağınız ve hem veliler hem de ilgili yerel taraflar açısından ne anlama geldiğini örneklerle açıklayacağınız iletişim kanallarını çeşitlendiriniz.▪ DVE/İHE alanında okulunuzda ve / veya sınıfınızda sağlamış olduğunuz ilerlemeyi haber bültenleri ile ya da öğrenci başarılarını yerel basın, okul web sitesi ya da diğer medya kanallarından yaymak suretiyle kilit yerel paydaşlara bildiriniz.▪ Öğrencilerin DVE/İHE deneyimlerinin - örneğin çevre kuruluşlarının, hayır kurumlarının, baskı gruplarının ya da küresel kuruluşların temsilcileri gibi - STK'ların okulunuza / sınıfınıza daha fazla katılım sağlaması ile daha da zenginleştirilmesine yönelik yolları tespit ediniz. Öğrencilerin (bazen atıl durumdaki) idealizmini canlandırmanın ve harekete geçirmenin yollarını arayınız.

Adım 4 (ileri seviye)

Yerel topluluk ortakları, tam ve etkin ortaklık çerçevesinde okulda DVE/İHE faaliyetleri düzenlerler, desteklerler ve başlatırlar. İletişim mekanizmaları öğrenci yönetiminde olup dinamik bir yapıya sahiptir ve gerek veliler gerek yerel topluluğa bilgi ve kaynak sağlarlar.

Şunları deneyiniz:

- Tüm yerel topluluk başarılı bir okul sayesinde kazançlı çıkar. Gençlerin, kendilerini etkileyen değişik hizmetleri (örneğin dinleme – eğlenme tesisleri, ulaşım ve yeşil alan konuları) iyileştirmek üzere bazı yerel topluluk ortakları ile birlikte çalışmasına imkân veren projeler oluşturunuz.
- Ortakları gözden geçirip değerlendirmeye devam ediniz ve ileriye yönelik olanakları araştırınız.
- Öğrencileri kendi kampanyaları ve diğer girişimleri için para toplama çalışmalarında destekleyiniz.

12 No.lu Yeterlilik: Ayrımcılığın tüm biçimleriyle mücadele stratejileri

Her türden önyargı ve ayrımcılık ile mücadele ve ırkçılık karşıtlığının teşvik edilmesine yönelik stratejiler.

Tablo 16

12 no.lu yeterliliğin aktış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Öğrencilerin önyargıları, klişe görüşleri ya da ırkçı görüşlerini (açık ya da kapalı biçimde), okul, öğretmen ya da çevreniz için önemli bir sorun olarak görmüyorsunuz ya da bunlarla uğraşmada kendinizi isteksiz hissediyorsunuz. ırkçılığın bir sorun olarak ortaya çıkabileceği konulardan kaçınmak eğilimindediniz. Değişik kültür ve dinler hakkındaki bilginizden emin değilsiniz ve farkına varmadan kişileri gücendirmektense hiç bir şey söylememeyi tercih ediyorsunuz. Bu tür konulara öğretim programında verilen yer sınırlıdır. Ayrımcılıkla mücadele ve ırk eşitliğine ilişkin ulusal ya da okul politikaları mevcut olabilir ancak bunlara ilişkin belgeler rafta toz içinde öylece duruyorlar. Bu konu ile bağlantılı öğretmeni ya yetersizdir ya da yoktur.

Şunları deneyiniz:

- Bu konuda bilgi sahibi olunuz ve eğitim imkânı araştırınız.
- Okul sistemindeki eşitsizlik ve ayrımcılık konuları, Avrupa'daki Roman topluluklarının durumu ile toplumlarımızdaki ırkçılık ve Yahudi aleyhtarlığı hususunda kitaplar okuyunuz.
- Okulunuzdaki nüfusun nispeten homojen olması ve çok sayıda azınlık grubunu içermemesi halinde önyargı, ayrımcılık ve ırkçılığın sorun olmaktan çıkacağı yönünde varsayımda bulunmayınız.
- Uyguladığınız DVE/İHE çalışma programları ve ders planlarının, klişelerle mücadele edilmesi, önyargı ve ayrımcılığın özelliklerinin kavranması ve kültürel perspektif çeşitliliğine yer verilmesi için öğrencilere mutlaka bazı fırsatlar vermesini sağlayınız.
- Kültür ve kimliklerin dinamik özelliklerine ilişkin empati ve farkındalığı teşvik eden faaliyetler geliştiriniz.

Adım 2 (gelişme)

Okulun, en ilgili alan ve işlevleri kapsayan güncel bir ırk eşitliği politikası bulunmaktadır. İrkçi edebiyat yasaklanmış ve aşağılayıcı duvar yazıları ise silinmiştir. Tüm insan gruplarına ilişkin olumsuz düşünceler ve genelleştirmeler ile tutarlı bir şekilde mücadele edilmektedir. Bu konuda eğitilmiş olan okul personeli, ırkçı motivasyonu olan olaylara adil ve tutarlı bir şekilde müdahale etmektedirler. Öğretim materyalleri gittikçe artan bir şekilde yerel, ulusal ve küresel çeşitliliği yansıtmaktadır ancak benimsenmiş olan öğrenme yaklaşımları genelde emniyetli tarafta kalma ve çekişmeden kaçınma eğilimindedir. İrkla ilgili konular tartışıldığında açık tartışma ve münazaraya yönelik normal ortak kuralların geçerli olamayacağı endişesini yaşıyorsunuz. Keza, açık tartışmanın, öğrencilerin ırkçı görüşlerini teşvik etmesinden ya da hatta meşrulaştırmasından, sınıftaki diğer kişileri gücendirmesinden ve muhtemelen de okulda kabul edilemez görüşlerin yayılmasına yol açmasından korkuyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Hali hazırda, önyargı, ayrımcılık ve ırkçılığa ilişkin çalışmanızın çoğu, proaktif (ileriye hazırlıklı biçimde) olmaktan ziyade tepkisel özelliktedir. Öğrencilerin bu konular etrafındaki öğrenme imkânlarını geliştirmek üzere atabileceğiniz olumlu adımları araştırınız.
- Mümkünse, kendilerini ve diğerlerini değişik olarak algılayan öğrencileri etkileşim kurmaya ve birlikte öğrenmeye teşvik ediniz.
- Hassas konuların öğretilmesine ilişkin sınıf ortamı stratejileri üzerine eğitim almaya çalışınız.
- Kültürler arası eğilimlere ilişkin farkındalığı geliştirmek için metodolojiler üzerine eğitim alınız. Burada, kültürler arası terimi, eşit bireysellik anlayışı ve kültürün dinamik yapısı ve her bir vatandaşın birden çok kimliğe sahip olmasına atıfta bulunmaktadır.
- Ad takma ve kabadayılık yapma da dâhil olmak üzere, öğrenciler arasında kişiler arası davranışa ilişkin öğretim programı çerçevesinde konunun işlenmesini ve bunun daha geniş DVE öğrenme konuları ile ilişkilendirilmesini sağlayınız.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Okulun ırk eşitliği politikası, değişik kitleler ve kullanımları açısından, kolay anlaşılır ve uygun niteliktedir. Okul, çeşitliliğin teşvik edici ve ırkçılığı yasaklayıcı bariz ve tutarlı mesajlar vermektedir. Her ne kadar ötekine karşı tavırların değiştirilmesine yönelik uygun metodolojilere ilişkin kapsamlı okul eğitimi henüz yapılmamış olsa da, kalite konuları hizmet içi eğitim yolu ile artan bir şekilde ele alınmaktadır. Faaliyetler ve kaynaklar, küresel konuları, deneyimleri ve endişeleri ön plana çıkarmaktadır.

Şunları deneyiniz:

- İyi ilişkileri ve karşılıklı saygıyı teşvik etmek üzere bir davranış talimatnamesi oluşturunuz; bunu, ortak alanlarda herkesin görebileceği biçimde asınız.
- Ders planlarınızın, kaynaklarınızın ve öğretme tercihlerinizin sınıflardaki tüm öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını nasıl yansıttığını düşününüz.
- Meslektaşlarınızı eşitlik /eşit imkân politikalarını ve ilgili konuları tartışmaya ve çözümlerin tespiti için birlikte çalışmaya teşvik ediniz ve eğitim kaynaklarından yararlanarak öğrencilerin birbirlerini değerlendirmesini sağlayınız.
- Öğrencileri medyadaki, öğretim materyallerindeki ve halk kültüründeki klişeleri sorgulamaya teşvik ediniz.
- Posterler, sergiler ve gösterilerde olumlu imajları teşvik ediniz.
- Azınlıkların klişe olmayan rollerde tasvir edildiği kaynakları ve vakaları tespit ediniz.
- Eşitlik konusunda öğrencilerinizle iyi hazırlanmış bir tartışmaya konuşmacı, velileri ya da yerel topluluk temsilcilerini davet ediniz.
- Kültürler arası farkındalık üzerine tüm okulu kapsayan eğitim için kulis faaliyeti yürütünüz.

Adım 4 (ileri seviye)

Okul, herkesi kucaklayan bir okul haline gelmek için bir plan geliştirmiştir. Eşitlik politikası, okulda uygulanan öğretim programı, sistemi ve istihdam politikaları da dâhil olmak üzere, okuldaki günlük hayat ve çalışma hakkında yönlendirme yapmaktadır ve bir eylem planına bağlanmıştır. Okul personeli her tür ayrımcılık biçimleri ile mücadele edilmesi ve herkesi kucaklayan politikaların teşvik edilmesi gereğini anlamaktadır ve bu konuda eğitim almıştır, destek görmektedir ve yetkilendirilmiştir. Posterler, sergiler ve çalışma gösterileri çeşitliliği, herkesi kucaklamayı ve küresel vatandaşlığı vurgulamaktadır ve bunlar ortak alanlarda sergilenmektedir. Eşitsizlikler ve toplumsal adaletsizlik ile mücadele edilmekte ve tartışmalarda ele alınmaktadır.

Şunları deneyiniz:

- Irkçı, cinsiyetçi ya da ayrımcı olayları daha sistematik olarak rapor edin ve izleyin ve bulguları politika, öğretim programı, davranış yönetimi ve yerel / bölgesel stratejik yanıtları bildirmede kullanın. .
- Size okulun herkesi kucaklayan ortamını güçlendirme amacıyla proje yaratmanızda yardım edecek yerel topluluk ortakları bulunuz.
- Tüm öğrencilere ilişkin sonuçların incelenmesi ve izlenmesini teşvik ediniz; ortaya çıkan kalıplar ışığında bazı işlem ve müdahaleler söz konusu olabilir.
- Uygulamanızı geliştirmeyi sürdürünüz.
- Başarılarınızı ve okulun olumlu, herkesi kucaklayan sistemini takdir ediniz.

Küme D: Katılımcı DVE/İHE yaklaşımlarının uygulanması ve değerlendirilmesi

Bu yeterlilik kümesi, öğretmenleri, hem tüm okul kültürü ve sistemi ve hem de tek tek sınıflardaki öğretim uygulaması ile ilgili olarak uygulanmış olan DVE/İHE yaklaşımlarının mahiyetini ve etkinliğini düşünmeye ve değerlendirmeye sevk etmektedir. Şu soruya yanıt arar: “Bu işi daha iyi nasıl yapabiliriz?”

- Öğrencileri karar verme süreçlerine katmada ne kadar etkili olduk?
- DVE/İHE’yi öğretme yerine, onu model alarak dolaylı öğrenme fırsatını ne ölçüde yaratabildik? Öğrencilerin öğrenme değerlendirmesi açısından, öğretim yaklaşımımız ne kadar etkin olabilmiştir?
- Elde ettiğimiz sonuçları geliştirebilmek için başka neleri öğrenmemiz gerekir?

13 No.lu Yeterlilik: Öğrencilerin kararlara katılımlarının değerlendirilmesi

Öğrencilerin kendilerini etkileyen hususlarda hangi derecede söz sahibi olduklarının değerlendirilmesi ve öğrencilere karar verme süreçlerine katılım olanaklarının sağlanması.

Tablo 17

13 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Öğrencileri karar verme sürecine dâhil etmekten korkuyorsunuz ya da muhtemelen buna karşı çıkıyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Konu hakkında daha fazla bilgi toplayınız. Karar-verme teorisi ve araştırması hakkında bilgi edininiz ve daha kapsayıcı bir karar-alma sürecinin geliştirilmesi için atılan bazı örnek adımları okuyunuz; örneğin öğrenci konseyleri başka yerlerde nasıl çalışıyor?
- Karmaşık karar verme alternatiflerini içeren durumlara ilişkin önceki deneyimlerinizi düşününüz. Sizin için önem arz eden değerleri düşününüz ve bunlar üzerine odaklanınız.

Adım 2 (gelişme)

Öğrenci katılımına karşı değilsiniz ancak durumun kontrolünüzden çıkacağından korkuyorsunuz. Karar verme süreçlerini teşvik eden öğretmenlerin somut örnekleri hakkında daha fazla bilgiye ihtiyacınız olduğunu hissediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Bunun uygulandığı bir okul ya da sınıf bulunuz ve somut örnekleri gözlemleyip, dinleyiniz; sınıf içindeki öğretim faaliyetlerine ilişkin videoları bulup, izleyiniz.
- Öğretmenlerin öğrencilerin karar verme süreçlerini desteklemek için kullandığı soru türlerini gözlemleyip kaydediniz. Sokrat usulü sorular, öğrencilerin eleştirel düşünmesini ve karar vermelerini destekleyecek iyi örneklerdir.
- İşbirliği yaparak öğrenme ve grup çalışması konusundaki eğitim fırsatları için kulis yapınız.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Öğrencileri karar verme sürecine dâhil etmenin önemini anlıyorsunuz. Karar vermeyi teşvik etmek üzere öğrenci faaliyetlerine yer vermeye başladınız. Çocuklara danışmak için çeşitli yöntemler kullanıyorsunuz. Ancak bu zaman almaktadır ve bazen klasik yukarıdan aşağı yöntemlerine geri dönüş yapıyorsunuz. Faaliyetler ve kaynaklar, küresel konuları, deneyimleri ve endişeleri ön plana çıkarmaktadır.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerden ya da meslektaşlardan yürüttüğünüz öğretim faaliyetlerini videoya çekmelerini isteyiniz.
- Onlardan bu videoları izleyerek yorumda bulunmalarını isteyiniz. İsterseniz yorumlar için bir tablo hazırlayabilirsiniz.
- Videoyu seyredip kendi gözleminizi yazınız. Öğrencilerinizin ya da meslektaşlarınızın gözlemlerine
- İlişkin sonuçları karşılaştırınız; sizin gözleminizle
- Öğrencilerinizin ya da meslektaşlarınızın gözlemleri arasındaki farkların neler olduğunu bulup tartışınız.
- Yöntemlerinizi geliştirmek için stratejiler oluşturunuz; daha az zaman harcama, yapılacak işleri net ve kısa bir hale getirme, ileride başvurulmak üzere kararların kaydedilmesi, rutin işlerin tespit edilmesi vs.
- Öğrencilere danışılması konusunda sizin ve okulun strateji repertuarını artırınız. Örneğin sınıf ve okul konseyleri, grup tartışmaları, öğrenci çalışma partileri, planlama grupları, anketler / araştırmalar ve öneri kutuları.

Adım 4 (ileri seviye)

Öğrencilerin açık ve sorumlu bir karar verme sürecine katılmasına izin verilmesi ve öğrencilere söz hakkı tanınmasında bir öğretmen olarak sorumluluğunuzu kabul ediyorsunuz. Tercihler konusunda daha etik düşünmeye ve bilinçli düşünce için daha fazla fırsata gereksinim olduğunu hissediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinizi güçlendirme ve onlara özgürlük ve söz hakkı verme konusunda, bir öğretmen olarak sorumluluğunuz ve hareketleriniz arasında uyumsuzluk olup olmadığına sürekli dikkat ediniz.
- Öğrenci katılımının kapsamını genişletebilir misiniz? Öğrencilere danışılmasına, okulunuzun iyileştirme ya da geliştirme planında yer verilmesini temin etmek üzere bir eylem planı hazırlayınız.
- Öğrencilerin bağımsız olarak kendi kendilerine düşünmelerini geliştirmek amacıyla, derslerinizde düşünmek ve strateji oluşturmak için rutin olarak zaman ayırın

14 No.lu Yeterlilik: Demokratik vatandaşlık ve insan hakları değerlerinin, tutumlarının ve eğilimlerinin modellenmesi

Gençlerden beklenen olumlu DVE/İHE değerleri, tavırlar ve eğilimlerin gösterilmesi- örneğin aktif bir vatandaşlık duruşu için model oluşturma; öğrencilerle dürüst, açık ve saygılı ilişkiler; demokratik bir öğretme tarzının yerleştirilmesi ve öğrencileri planlama çalışmasına dâhil etme ve eğitsel faaliyetleri sahiplenmelerini sağlama.

Tablo 18

14 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

“Kontrol sizde olduğunda” kendinizi daha rahat hissediyorsunuz. Bir konu hakkında konuşurken ve sunum yaparken diğerlerinin üzerinde yarattığımız güç ve etkinin bilincinde değilsiniz.

Şunları deneyiniz:

- Bu yöntem hakkında daha fazla araştırma yapıp materyal okuyunuz.
- İletişim becerileriniz hususunda, diğerlerinin öğrenmelerini ya da davranışlarını etkilemiş olduğunuzu düşündüğünüz önceki deneyimlerinizi düşününüz. Nasıl ve neden diğerlerini etkileme gücüne sahip olduğunuzu düşünün. İletişim becerilerinizden etkilenmeyen kişiler oldu mu? Neden?
- Modellenme yararlanarak bir ders ya da faaliyet planlaması yapınız.

Adım 2 (gelişme)

Öğretmen modelleme uygulamalarının somut örnekleri hakkında daha fazla bilgiye ve modelleme ile nelerin öğretildiğini açıklığa kavuşturmaya ihtiyacınız olduğunuzu hissediyorsunuz. Diğerlerinin öğrenmesi üzerindeki gücünüz ve etkiniz hakkında daha fazla bilgi edinmenin etkilerinden endişe ve korku duyuyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Diğerlerinin modellenmeye ilişkin uygulamalarını gözlemleyiniz.
- Vatandaşlık konularındaki sınıf tartışmaları üzerine videolar bulunuz.
- İletişim kurma biçimleriniz ve diğerleri üzerindeki etkileriniz hakkındaki değerlendirmenizle gözlemlediğiniz durumu kıyaslayın ve düşünün.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

DVE/İHE konularını tanıtmaya başladınız. Örneğin okulda demokrasi konusu ve “öğrencilerin sesine verilen ağırlık. Göz önünde tutulacak çok sayıda yöntem ve konu, rol alacak çok sayıda aktör olduğu için kendinizi endişeli hissediyorsunuz. Pandora’nın kutusunu şimdi açtınız, bunun sonuçlarını kontrol edemeyeceğinizden korkuyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Önce aynı konu üzerinde meslektaşınızla modelleme çalışması yapınız ve bu oturumun değerlendirmesini sınıfta kendi modelleme çalışmanızı geliştirmede ve daha iyi hazırlamada kullanınız.
- Öğrencilerden ya da meslektaşınızdan siz ders verirken faaliyeti videoya kaydetmelerini isteyiniz.
- Videoyu izleyiniz ve kendinizi gözlemleyiniz; meslektaşlardan ya da öğrencilerden de aynı şeyi yapmalarını isteyiniz.
- Her iki gözlemi de karşılaştırınız ve kendi gözleminiz ile öğrencilerinizin ya da meslektaşlarınızın gözlemi arasındaki farkları analiz ediniz.

Adım 4 (ileri seviye)

Özgür iradelerine saygı göstererek, demokratik bir ortamda öğrencilerinizi vatandaşlık yeterlilikleri ile güçlendirme sorumluluğunuzu bir öğretmen olarak kabul ediyorsunuz. DVE/İHE ilkelerinin sınıftaki tavrınıza işlemler olduğundan eminsiniz. Daha fazla etik düşünmeye ihtiyaç bulunduğunu hissediyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinizi güçlendirme ve onlara özgürlük ve söz hakkı verme konusunda, bir öğretmen olarak sorumluluğunuz ve hareketleriniz arasındaki uyumsuzluk olup olmadığına sürekli dikkat ediniz.
- Bir oturumdan sonra, öğrencilerin derste edinmiş oldukları deneyim hakkında geri bildirimde bulunmalarını sağlayınız. Uyguladığınız modellenme konusunda uyanık kalabilmek için bu geri bildirimden yararlanınız.
- Meslektaşlarınızı sınıfta gözlem yapmaya davet ediniz ve sizin sergilediğiniz beceriler konusunda kendilerini geliştirmek istemeleri halinde onlara destek veriniz.

15 No.lu Yeterlilik: Öğretme yöntemleri ve öğrencilerin nasıl öğrendiklerinin incelenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi

Öğretim yöntemleri ve öğrencilerin öğrenmelerinin incelenmesi, takip edilmesi ve değerlendirilmesi için imkân ve irade ve bu değerlendirmenin DVE/İHE eğitiminde ileriye yönelik planlama ve mesleki geliştirmeyi bildirmede kullanılması

Tablo 19

15 no.lu yeterliliğin akış şeması

Adım 1 (odaklanma)

Öğrencilere DVE/İHE'ye ilişkin bilginin aktarılmasının, sizin bu konudaki azminizi göstermeye yettiğini ve elinizden gelen çabayı gösterdiğiniz için uygulanan metodolojileri değiştirmeye gerek olmadığını düşünüyorsunuz. DVE/İHE konusunda kendinizi gerçekten değerlendirmiyorsunuz ve uygulamanızın öz değerlendirmesini yapmak için motivasyon eksikliğiniz ya da kaynak yetersizliğiniz olabilir.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinize ilişkin değerlendirmenizin sonuçlarından, onlarla bu değerlendirmenin işaret ettiği en sık görülen yanlış anlamaları tartışırken yararlanınız. Bu yanlış anlamaların arkasındaki, sizin uygulamanızdan kaynaklanan nedeni anlamaya çalışınız.
- Öğrenme sonuçlarınızı gözden geçiriniz.
- Onların içselleştirmiş olduğuna inandığınız bazı konular hakkında öğrencilerle konuşarak, DVE/İHE'ye ilişkin algılamalarına yönelik metodolojilerinizin etkisini anlamaya çalışınız.
- Amaç ve yöntemler üzerinde özel olarak durarak, uygulamalarını öğrenmek üzere meslektaşlarınızla konuşunuz.

Adım 2 (gelişme)

Okulda, öğretimin DVE/İHE yönünün değerlendirilmesine yönelik bir politika bulunmamaktadır. Sadece bu işi ne kadar iyi yaptığınızı öğrenmek için öğrencilerinize arada bir öğretiminizin etkinliğine ilişkin belli anketler doldurtuyorsunuz. Bu anketlerin sonuçlarını ise meslektaşlarınızla tartışıyorsunuz. Yine de, uyguladığınız metodolojilerde değişiklik yapmak için nadiren geri bildirim göz önüne alıyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinize anket yapınız. Anketlerinizi, metodolojilerinizin öğrencilerinizin davranışları üzerindeki etkilerine dair bir algıya sahip olabileceğiniz biçimde hazırlayınız.
- Anketlerin sonuçlarını öğrencilerinizle tartışınız.
- Okulun öz değerlendirme sürecine katılmasını sağlayınız ve yine, meslektaşlarınızın da öğrencilerin DVE/İHE'ye ilişkin deneyimlerini izlemeye, değerlendirmeye ve geliştirmeye davet ediniz.
- Öğrencilerin ve meslektaşlarınızın gözlemlerini göz önünde tutunuz. Bu geri bildirim göre metodolojilerde değişik yapmaya çalışınız. Bunları geliştirmeye yönelik kullanmaya çalışınız.

Adım 3 (bilgilerin oturması)

Okulunuzda, her ne kadar hala net olmasa da, DVE/İHE hususunda eğitimin kalitesini geliştirmeye yönelik bir proje var. Okulunuzun DVE/İHE öğretimi / öğrenilmesi süreçlerini geliştirmeye çalıştığını dair yaygın bir anlayış mevcut. İşbirliği yapmaya isteklisiniz. Ancak, bu politikaları nasıl destekleyeceğinizi bilmiyorsunuz.

Şunları deneyiniz:

- Öğrencilerinizle anket yapınız ve uyguladığınız metodolojilerin ve bunların öğrencilerinizin üzerindeki etkilerinin üzerinde durulduğu bir tartışma düzenleyiniz.
- Öğrencilerin gündeme getirmiş olduğu konulara öğretim ve öğrenme faaliyetlerinizde yer veriniz.
- Okulunuzun, DVE/İHE farkındalığının öğrenciler tarafından geliştirilmesi sürecine katılımını sağlayınız.

Adım 4 (ileri seviye)

Okulunuzda, DVE/İHE konusunda eğitimin kalitesinin geliştirilmesine yönelik net bir proje var. Öğrencilerin ve paydaşların fikirleri alınıyor ve süreçlere dâhil ediliyor. Öğretim/ öğrenme sürecinin geliştirilmesi için öğrenci anketlerinin sonuçları dikkate alınıyor. Metodolojiler ve öğrenme sonuçları düzenli olarak gözden geçiriliyor. Öğrenciler ise projeye aktif olarak katılıyorlar ve geliştirilmesi gereken konuların tespit edilmesinde yardımda bulunuyorlar.

Şunları deneyiniz:

- Kendi performansınızı sürekli izlemek ve böylece sürekli gelişime yönelik imkân yaratmak üzere mümkün olan tüm geri bildirimden yararlanınız.
- Öğrencilerin amaçlarınız konusundaki farkındalıklarını artırınız ve amaçlarınızın başarılmasında yardımcı olmak üzere onların kararlılığından yararlanınız.
- Öğrencilerin sizinle öğrenmiş olduğu şeyleri günlük yaşamlarında ne kadar kullandıklarını değerlendiriniz. Tespitlerinizi onlarla tartışınız ve ileriye yönelik ortak dersler çıkarmaya çalışınız.
- Faaliyetinizi diğer benzeri durumlarla karşılaştırmak için başka yerlerdeki iyi uygulamaları araştırınız.
- İyi uygulamalarınızı "yaygınlaştırmak" üzere diğer öğretmenleri sınıfınıza davet ediniz.

Yeni toplumsal eğilimlerin ve gerek yerel, gerek küresel bazda değişikliklerin ortaya çıkması ile eğitimin rolü, günümüz öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde değişime uğramaktadır. DVE/İHE ise, yarının Avrupa'sı ve dünya barışı ve diyalogu için adeta tuğla ve harç niteliğindedir. Çekişmenin yönetimi, çeşitliliğe saygı, kültürler arası duyarlılık ve vatandaşların hak ve sorumluluklarının anlaşılmasına ilişkin hususlar okul ortamlarındaki merkezi konuları oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin artık kolektif yeterliliklere (işbirliği çalışması ve kolektif zekâ doğrultusunda) ve evrimden geçen yeterliliklere (sürekli adaptasyon ve mesleki gelişim doğrultusunda) gereksinimleri vardır. Bu kitap, öğretmenlerin sorumluluklarının artan kapsamının tanınmasına yönelik bir çabayı yansıtmaktadır ve öğretmenlerin, gençlere içinde yaşadıkları dünyayı anlamayı ve aktif vatandaş olmayı öğretebilmeleri için ön koşul olan kabiliyetleri - bilgi, beceri ve eğilimleri - kazanmalarında yardımcı bir araçtır.

Temel yeterlilikleri (DVE/İHE bilgisi, programlar arası yaklaşımlar da dâhil olmak üzere sınıf içi uygulamaları, ortaklık geliştirme ve değerlendirme) kapsayan dört alanının geliştirilmesiyle, tüm öğretmenlerin, DVE/İHE'yi okulda ve yerel toplulukta uygulamak için bu yeterlilik modelini kullanabileceklerini ve tüm öğretmen eğitimcilerinin de, DVE/İHE'ye kendi öğretim programlarında yer verilmesi konusunda motive olacaklarını ümit ediyoruz. Her ne kadar günümüzde çoğunlukla akademik başarıya önem verilse de, bu yayın, eğitimin küresel toplumumuzda gençlere sağlaması gereken değerler, toplumsal beceriler ve katılımın eşit önemini ortaya koymaktadır.

Burada ortaya konulduğu üzere DVE/İHE'nin sunduğu yaratıcılık fırsatının, öğretmenleri ve öğrencileri, fikir ve ideallerin ifade edilmesine yer açılmış keyifli bir yola doğru yönlendirmesini ümit ediyoruz. DVE/İHE eğlencelidir; bu taraflıyla, öğrencileri öğrenme faaliyetlerine tamamen katmak isteyen öğretmenlere yönelik önemli bir değeri temsil eder.

Kendi kendini değerlendirme basamakları

Kendi kendini değerlendirme basamakları, öğretmenlerin kendi meslek hayatlarının değişik aşamalarındaki endişelerine ilişkin araştırma bulgularını yansıtır.

Endişe, belli bir konu ya da göreve yönelik duyguların, kaygıların, düşünce ve dikkatin birleşik bir ifadesi olarak tanımlanır. Reiman ve Thies-Sprinthall, dört basamak halinde derecelendirdikleri altı adet öğretmen endişesi kategorisi belirlemişlerdir. Bu aşamalara göre, eğitim ve kendi kendini geliştirmeye yönelik bazı olası eylemler önerilmiştir.

Basamak 1 ve 2'de öğretmenler büyük ölçüde kendileriyle ilgili endişeler taşırlar; Basamak 3'de ise, öğretmenler daha ziyade yapılacak görev ile ilgili olarak endişelidirler ve Basamak 4'de ise, öğretmenler, verdikleri eğitimin öğrenciler üzerindeki etkisi konusunda endişelidirler.

Aşamaların içerisinde değişik duygular ortaya çıkar.

Basamak / aşama	İlgili sorular	İlgili sorular
Basamak 1 Ego seviyesi Endişe: Farkındalık eksikliği	Yeni programla hiç ilgilenmiyorum. Herhangi bir duygu hissetmiyorum.	Bilgi sağlanması

Basamak 2 Ego seviyesi Endişe: Bilgi Kişisel	... Hakkında daha fazla bilgiye ihtiyacım var. Merak ediyorum. Bu yeni program beni nasıl etkileyecek? Veliler / öğrenciler de bundan hoşlanacak mı, yeni bir şeye giriştiğim ve denediğim için bana saygı gösterecekler mi? Tedirginlik hissediyorum.	Yeniliğe yönelik beklenti ve gerekçenin netleştirilmesi Yeniliğin kişileri nasıl etkileyeceğinin tanımlanması Aktif biçimde karşısındakini dinleme Endişeleri temel alan bir destek grubunun oluşturulması
Basamak 3 Görev seviyesi Endişe:	İhtiyaç duyulan her şeyi yapacak yeterli zamanım yok. Tüm bu yeni girişimlere ve kırtasiyeye nasıl ayak uydurabilirim? Yılgınlık hissediyorum. Çekişmeli konularda tartışma düzenlendiğimde sınıftaki hâkimiyetimi kaybedecek miyim?	Somut yönetim ipuçlarının sağlanması Öğretmene, başarılı başka bir öğretmen üzerinde gözlem yaptırma
Basamak 4 Etki seviyesi Endişe: Sonuçlar İşbirliği Yeniden odaklanma	Tüm öğrenciler dersi takip edebiliyor mu? Şaşkınlık; hayret, başardım. Deneyimlerimi meslektaşlarımla paylaşmaya can atıyorum. Müthiş heyecanlıyım. Öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilme adına uyguladığım öğretim yöntemleri ve öğretim programında gerekli değişiklikleri yapmaya hazırım. Kendime güvenim geldi.	Harici işbirliği ve bağlantı

Öz değerlendirme tablosu

Küme	Yeterlilik	Odaklanma	Gelişme	Bilgilerin oturması	İleri seviye
DVE/İHE bilgisi ve anlayışı	1 Sayılı Yeterlilik: DVE/İHE 'nin hedef ve amaçları				
	2 Sayılı Yeterlilik: DVE/İHE'nin kilit uluslararası çerçeveleri				
	3 Sayılı Yeterlilik: DVE/İHE öğretim programlarının içeriği				
	4 Sayılı Yeterlilik: DVE/İHE uygulamasının kapsamı				
Sınıfta ve okulda DVE/İHE'nin gelişmesini sağlayan öğretme ve öğrenim faaliyetleri	5 Sayılı Yeterlilik: yaklaşım, yöntem ve öğrenme imkânlarının planlanması				
	6 Sayılı Yeterlilik: DVE/İHE ilkeleri ve uygulamalarına öğretmenin dersinde yer verilmesi				
	7 Sayılı Yeterlilik: olumlu bir okul değerleri için temel kuralların tespit edilmesi				
	8 Sayılı Yeterlilik: Öğrencilerin tartışma becerilerinin kolaylaştırılması için bir dizi stratejinin geliştirilmesi				
Ortaklıklar ve yerel toplum vasıtasıyla DVE/İHE'nin gelişmesini sağlayan öğretme ve öğrenim faaliyetleri	9 Sayılı Yeterlilik: Değerlendirmeye ilişkin bir dizi yaklaşımın kullanılması				
	10 Sayılı Yeterlilik: çeşitli kaynakların kullanımı teşvik eden öğrenme ortamı				
	11 Sayılı Yeterlilik: uygun yerel toplum ortaklıkları çerçevesinde işbirliği çalışması				
Katılımcı DVE/İHE yaklaşımlarının uygulanması ve değerlendirilmesi	12 Sayılı Yeterlilik: Ayrımcılığın tüm biçimleriyle mücadele stratejileri				
	13 Sayılı Yeterlilik: Öğrencilerin kararlara katılımlarının değerlendirilmesi				
	14 Sayılı Yeterlilik: Demokratik vatandaşlık ve insan hakları değerlerinin, tavır ve eğilimlerin modellenmesi				
Genel değerlendirme	15 Sayılı Yeterlilik: Öğretme yöntemleri ve öğrencilerin öğrendiklerinin incelenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi				
	Tüm yeterlilikler				